

**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Białymstoku**

**OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM
W 2018 ROKU**

monitoring realizacji
*Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do
roku 2020 za rok 2018*

Białystok 2019

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	5
Mieszkańcy województwa podlaskiego	5
Rynek pracy.....	7
Infrastruktura społeczna	8
2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	10
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia.....	10
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie	11
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy	12
Powody udzielenia pomocy i wsparcia	13
Usługi pomocy społecznej	15
Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej - zadania ops, mops i mopr.....	16
Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej - zadania ops oraz mops, mopr.....	18
Powiat – zadania pcpr oraz mopr	20
Indywidualne programy pomocy	20
Wspieranie rodziny i piecza zastępcza.....	21
Usamodzielnienie	22
Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	23
3. Inne rodzaje pomocy i świadczeń.....	25
4. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia.....	26
5. Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.....	27
6. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	29
7. Aktywność projektowo – konkursowa jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.....	31
8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi – zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia.....	32
9. Wnioski dotyczące Oceny Zasobów Pomocy Społecznej i monitoringu Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 – za rok 2017	34
10.Rekomendacje dotyczące Oceny Zasobów Pomocy Społecznej i monitoringu Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 – za rok 2017.....	37
Zakończenie	41
Spis Tabel.....	42
Spis Wykresów.....	42
Załącznik Nr 1- Ocena zasobów pomocy społecznej za 2018 r.-województwo podlaskie.....	43
Załącznik Nr 2- Monitoring Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020.....	44

WSTĘP

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, zgodnie z zapisem ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zm.) od 2012 roku sporządza Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej w województwie podlaskim. Obowiązek ten wynika z nowelizacji w 2011 roku ustawy, której zapis brzmi następująco:

„Art. 16a.

- 1. Gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej.*
- 2. Zasoby, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący.*
- 3. Ocena, o której mowa w ust. 1, obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy.*
- 4. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę, o której mowa w ust. 1. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.”*

Formularz Oceny Zasobów Pomocy Społecznej (OZPS) został stworzony w 2011 roku przez Instytut Rozwoju Służb Społecznych w Centralnej Aplikacji Statystycznej (CAS), należącej do systemów informatycznych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Z roku na rok narzędzie poddawano modyfikacjom, co miało na celu ułatwienie procesu jego wypełniania. W 2018 roku Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej wraz z Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych rozpoczęli realizację projektu ”Narzędzia agregowania i monitorowania danych w obszarze włączenia społecznego” realizowanego w ramach Działania 2.5 Skuteczna Pomoc Społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, w ramach którego powstała nowa wersja formularza oceny zasobów pomocy społecznej, który w bieżącym roku został wdrożony.

Odpowiedzialność za wypełnianie internetowego kwestionariusza ponoszą ośrodki pomocy społecznej (OPS) oraz powiatowe centra pomocy rodzinie (PCPR). Jednostki te zobowiązane są w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku do przekazania uzupełnionego formularza Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Białymstoku celem weryfikacji zgodności danych oraz opracowania na podstawie zebranych informacji raportu na temat stanu oraz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w województwie podlaskim. Informacje

na temat zasobów społeczności lokalnych ułatwiają planowanie rozwoju usług społecznych oraz stanowią podstawę do planowania budżetu na kolejny rok.

Niniejszy raport zawiera informację zbiorczą na temat sytuacji demograficznej i społecznej oraz o systemie wsparcia osób zagrożonych i wykluczonych społecznie w gminach i powiatach województwa podlaskiego. Przedstawiony materiał zawiera analizę zasobów instytucjonalnych oraz kadrowych. W Ocenie przedstawiono również dane na temat środków finansowych przeznaczanych na wydatki w pomocy społecznej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, informacje o aktywności projektowo – programowej powiatów i gmin oraz współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej jest dokumentem komplementarnym wobec *Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020*, która obejmuje następujące obszary strategiczne:

- 1) *Zaspokajanie potrzeb rodzin podlaskich,*
- 2) *Wypełnianie funkcji rodzin (rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo),*
- 3) *Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia,*
- 4) *Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej,*
- 5) *Efektywna pomoc społeczna,*
- 6) *Kapitał społeczny.*

Przedmiotowy materiał stanowi monitoring realizacji *Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020*. Dane zebrane ze sprawozdań gminnych i powiatowych przedstawiają stopień realizacji poszczególnych celów i kierunków działań oraz dynamikę realizacji założonych wskaźników zapisanych w Strategii. Wartości wskaźników osiągnięte w 2018 roku w zestawieniu z rokiem poprzednim prezentuje Załącznik nr 2 do raportu.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku dziękuje wszystkim jednostkom gminnym i powiatowym za zaangażowanie oraz trud włożony w pracę nad wypełnieniem formularza Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2018. Jednocześnie wyrażamy przekonanie, iż opracowany materiał dostarczy Państwu wielu cennych informacji jak również przyczyni się do planowania efektywnego wykorzystywania potencjału instytucjonalnego w zakresie wsparcia mieszkańców naszego województwa.

1. DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

MIESZKAŃCY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Województwo podlaskie podzielone jest administracyjnie na 14 powiatów, 3 miasta na prawach powiatu: (Białystok, Łomża, Suwałki) oraz 115 gmin.

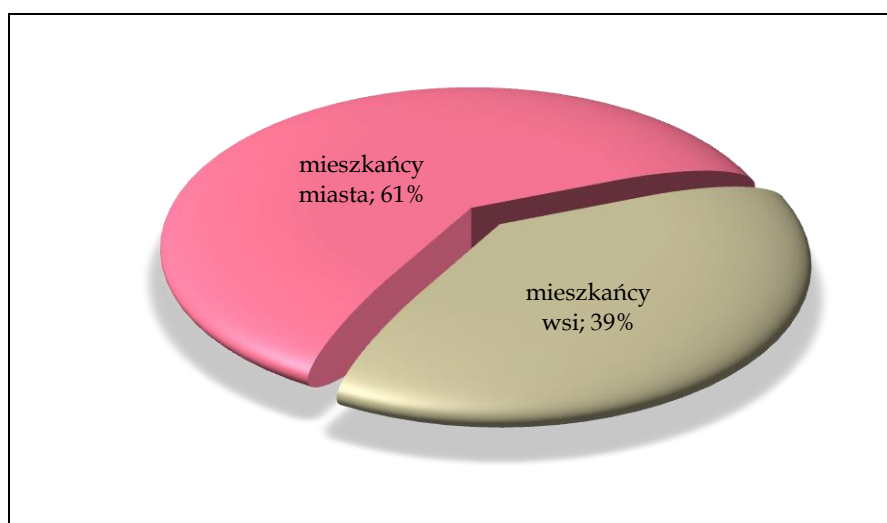
W województwie wydzielone są powiaty z następującą liczbą gmin:

- Augustowski (7 gmin)
- Białostocki (15 gmin)
- Bielski (8 gmin)
- Grajewski (6 gmin)
- Hajnowski (9 gmin)
- Kolneński (6 gmin)
- Łomżyński (9 gmin)

- Moniecki (7 gmin)
- Sejneński (5 gmin)
- Siemiatycki (9 gmin)
- Sokólski (10 gmin)
- Suwalski (9 gmin)
- Wysokomazowiecki (10 gmin)
- Zambrowski (5 gmin)

W skład województwa podlaskiego wchodzi 78 gmin wiejskich, 27 gmin wiejsko – miejskich oraz 13 gmin miejskich. Z danych Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wynika, że w 2018 r. w województwie podlaskim zamieszkiwały **1.181.533 osoby**. Poniższy wykres przedstawia wielkości procentowe mieszkańców województwa według miejsca zamieszkania.

WYKRES 1. Struktura mieszkańców województwa podlaskiego w 2018 r. według miejsca zamieszkania

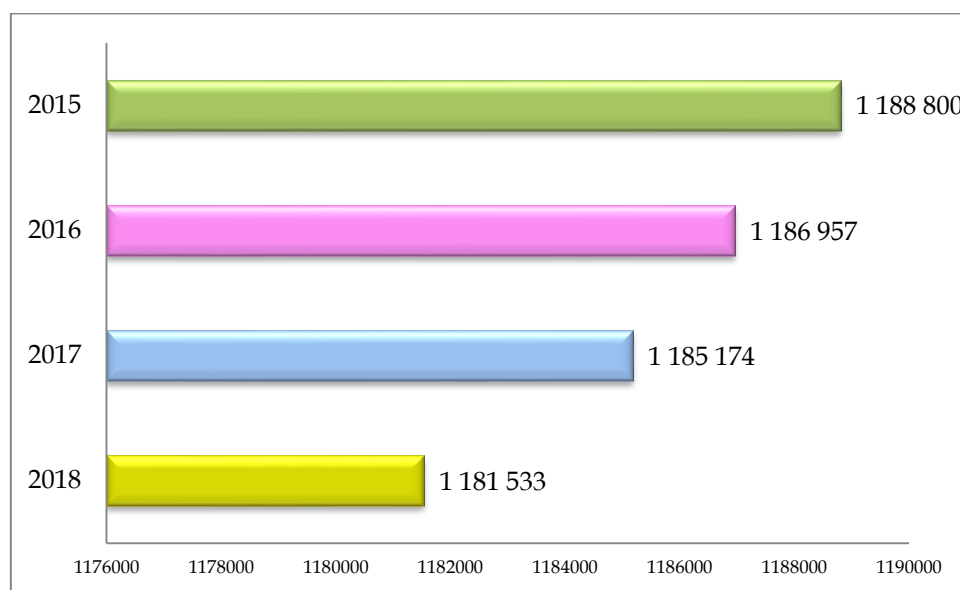

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Z danych zawartych na wykresie wynika, iż ponad połowa mieszkańców województwa podlaskiego zamieszkuje w mieście, a pozostałe osoby to mieszkańcy wsi.

W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego zamieszkiwały łącznie 1.181.533 osoby. W stosunku do poprzedniego roku liczba mieszkańców województwa zmalała o około 3.641 osób.

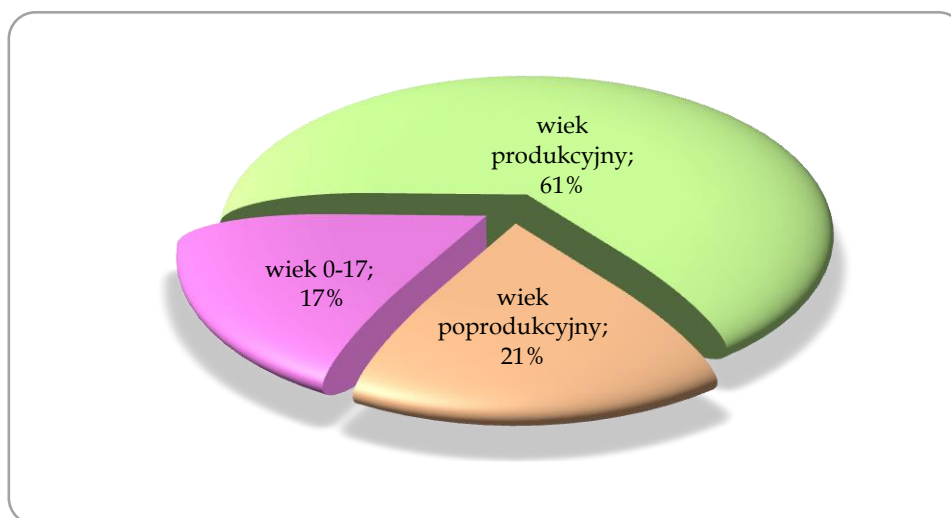
WYKRES 2. Liczba mieszkańców województwa podlaskiego w latach 2015-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Dane z formularzy Oceny Zasobów Pomocy Społecznej informują, że na terenie województwa struktura ludności według płci charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet. W 2018 r. **kobiety** zamieszkujące województwo podlaskie stanowiły 51% populacji, zaś udział **mężczyzn** wyniósł odpowiednio 49%. Z analizy struktury ludności Podlasia wynika, że w 2018 r. 17% stanowili mieszkańcy do **17 roku życia**. Największa grupa osób – 61% to osoby w **wieku produkcyjnym** (tj. kobiety w wieku 18-59 i mężczyźni w wieku 18-64 lata). Mieszkańcy w **wieku poprodukcyjnym** (tj. kobiety w wieku 60 lat i więcej oraz mężczyźni w wieku 65 lat i więcej) stanowili 21% ogółu mieszkańców województwa.

WYKRES 3. Odsetek mieszkańców województwa podlaskiego w 2018 r. z uwzględnieniem przedziałów wiekowych

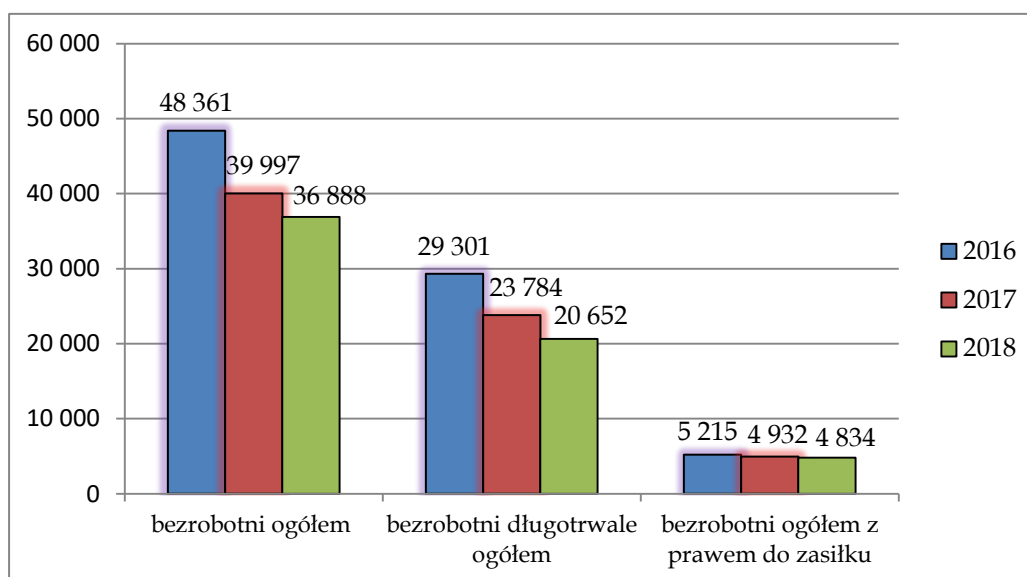

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

RYNEK PRACY

Według stanu na koniec 2018 roku na terenie województwa podlaskiego liczba osób bezrobotnych wynosiła 36.888. Dane liczbowe wskazują na spadek ogólnej liczby bezrobotnych o 3.109 osób w stosunku do roku 2017. W roku oceny 56% wszystkich pozostających bez pracy to osoby długotrwale bezrobotne. Osoby z prawem do zasiłku stanowiły zaledwie 13% ogółu populacji bezrobotnych.

WYKRES 4. Liczba osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych oraz z prawem do zasiłku w latach 2016-2018 na terenie województwa podlaskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

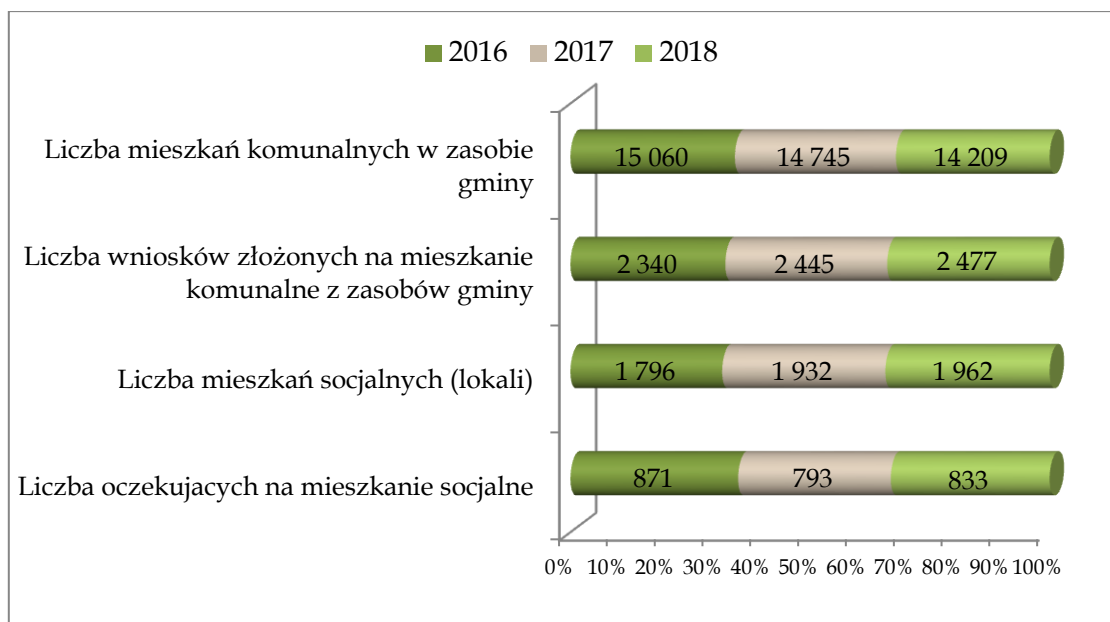
Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych jest w Powiatowych Urzędach Pracy w Białymstoku (12.727), Łomży (3.359), Sokółce (3.032), zaś najmniej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mońkach (1.092).

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

W 2018 r. w zasobach gmin województwa podlaskiego znajdowało się 14.209 **mieszkań komunalnych**. W stosunku do poprzedniego roku liczba ta spadła o 536, a dwa lata wcześniej tego rodzaju mieszkań było aż o 851 więcej niż obecnie. Analiza danych liczbowych wykazuje, że w roku Oceny najwięcej mieszkań komunalnych znajdowało się w zasobach miast na prawach powiatu tj. w mieście Białystok – 4.256, w mieście Suwałki – 2.086 oraz w mieście Łomża – 1.094. Na terenie 9 gmin tj. Jaświły, Orla, Kolno (gm. wiejska), Mały Płock, Miastkowo, Siemiatycze (gm. wiejska), Turośń Kościelna, Grajewo, Dubicze Cerkiewne zanotowano brak tego typu mieszkań. Żadna z wyżej wymienionych gmin nie przewiduje budowy lokali w perspektywie najbliższego roku. Można by wnioskować, iż deficyt ten wynika z braku środków finansowych na budowę mieszkań w zasobach gminy. W roku 2018 mieszkańcy województwa podlaskiego złożyli łącznie 2.477 wniosków na mieszkania komunalne. Liczba ta jest o 31 większa niż w roku poprzednim i o 137 większa niż w roku 2016.

Dane przedstawione na wykresie nr 5 informują, że liczba **mieszkań socjalnych** w 2018 roku wzrosła. W roku Oceny gminy z terenu województwa podlaskiego dysponowały 1.962 mieszkaniem socjalnym. Oznacza to, iż zasób tego typu budownictwa w roku Oceny wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 30 lokali, a w stosunku do roku 2016 wzrósł o 166. Mimo wzrostu liczby mieszkań socjalnych potrzeby wciąż są niezaspokojone. Prognoza pokazuje, iż liczba osób oczekujących na mieszkania będzie wzrastać. W roku Oceny liczba oczekujących wynosiła 833 osoby i w porównaniu do roku poprzedniego była wyższa o 40. Sumaryczne dane liczbowe wskazują na fakt, iż 59 gmin z województwa podlaskiego nadal nie posiada na swoim terenie mieszkań socjalnych.

WYKRES 5. Stan infrastruktury zasobów mieszkaniowych gmin województwa podlaskiego w latach 2016-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Na terenie województwa podlaskiego największą liczbą mieszkań socjalnych dysponują miasta: Białystok (950), Suwałki (227), Łomża (122) oraz gmina miejska Bielsk Podlaski (62).

Dane prognozy na 2019 rok wskazują na niewielki spadek liczby mieszkań komunalnych oraz wzrost liczby mieszkań socjalnych w zasobach gmin. Z formularzy Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, wypełnionych przez gminy, wynika także, iż w najbliższych latach spadnie liczba wniosków złożonych na mieszkania komunalne.

Analiza danych wykazuje, że w 2018 roku na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 83 **żłobki**. Liczba tego typu placówek wzrasta z roku na rok. W porównaniu z rokiem poprzednim jest ich o 3 więcej. Analogicznie zwiększa się także liczba miejsc w żłobkach. W porównaniu do roku poprzedniego liczba miejsc w żłobkach wzrosła o 709.

W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 289 **przedszkoli**. Dysponowały one 30.611 miejscami.

Z zebranych danych wynika, że w województwie podlaskim w 2018 roku funkcjonowało 17 **klubów dziecięcych**, które dysponowały 290 miejscami oraz 61 **świetlic**.

Analiza Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wykazuje, że w 2018 roku na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało 147 **klubów** i innych **miejsc spotkań dla**

seniorów. W porównaniu do 2017 roku liczba ta wzrosła o 19. Tendencja wzrostowa liczby placówek przeznaczonych dla seniorów utrzyma się również w roku 2019.

Z zebranych danych wynika, że w województwie podlaskim działalność prowadzi 11 **hospicjów** zlokalizowanych w miastach grodzkich tj. Białystok, Łomża i Suwałki oraz w gminach: Augustów, Michałowo, Turośń Kościelna, Hajnówka. W stosunku do roku poprzedniego liczba hospicjów nie uległa zmianie. Działalność na terenie województwa prowadzą również 2 **ośrodki dla cudzoziemców**. Znajdują się one w zasobach instytucjonalnych miasta Białystok oraz powiatu zambrowskiego. Liczba ośrodków dla cudzoziemców nie zmienia się na przestrzeni lat.

2. DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA

OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA

Dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie w roku 2018 wskazują, iż na terenie województwa podlaskiego pomocy i wsparcia udzielono ogółem 92.879 osobom, czyli 8% mieszkańców województwa podlaskiego. W roku 2017 liczba ta była wyższa o 7.339 osób, natomiast dwa lata wcześniej wyższa o 12.661. Statystyki zawierające prognozę na kolejny rok wskazują, że w roku 2019 nastąpi spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej o 536 osób.

W 2018 roku ze wsparcia **ośrodków pomocy społecznej** skorzystało 75.714 beneficjentów, o 6.491 mniej niż w roku poprzednim. Dane prognozujące na przyszły rok wskazują na niewielki spadek liczby osób (o 143), w stosunku do roku Oceny, którym ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego udziela pomocy i wsparcia.

W przypadku wsparcia udzielonego przez **powiatowe centra pomocy rodzinie** zanotowano 17.165 beneficjentów (o 689 osób mniej niż w roku poprzednim). Analiza danych prognozujących wykazała, że PCPR-y w roku 2019 udziela wsparcia i pomocy łącznie 16.772 osobom, czyli nastąpi spadek o 393 osoby.

Najwięcej osób, które skorzystały w 2018 roku ze wsparcia instytucji pomocy społecznej (OPS i PCPR) zamieszkiwało w mieście Białystok oraz w powiatach: białostockim, sokólskim, hajnowskim, wysokomazowieckim i monieckim. Najmniej beneficjentów zanotowano wśród mieszkańców w powiecie sejnieńskim, zambrowskim oraz siemiatyckim.

OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRYZYMNANO ŚWIADCZENIE

Pomoc społeczna jest jedną z form polityki społecznej państwa, w ramach której udzielane są świadczenia o charakterze zarówno pieniężnym jak i niepieniężnym. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2018 wykazała, że na terenie województwa podlaskiego jednostki pomocy społecznej przyznały łącznie świadczenia 52.036 mieszkańcom (stanowi to 56% ogółu osób, którym udzielono pomocy i wsparcia), aż 32.679 osób to beneficjenci, którzy korzystają ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale. W grupie klientów, którzy w okresie sprawozdawczym uzyskali pomoc i wsparcie w formie świadczeń bez względu na rodzaj i formę, liczbę świadczeń oraz źródło finansowania znalazło się 34.150 rodzin, zaś liczba osób w tych rodzinach wyniosła 81.929. Dane statystyczne wskazują, że liczba świadczeniobiorców ogółem w roku Oceny spadła o 10% w stosunku do roku poprzedniego. Prognozy informują, iż w roku 2019 wskaźnik osób, które zgłoszą się do jednostek pomocy społecznej po świadczenia nieznacznie spadnie w porównaniu do roku Oceny.

Analiza danych zawartych w Tabeli nr 1 ukazuje, że **ośrodki pomocy społecznej** z terenu województwa podlaskiego w roku 2018 przyznały świadczenia 51.621 osobom (w tym 32.385 to osoby korzystające długotrwale). W roku 2017 liczba świadczeniobiorców w OPS-ach była wyższa o 4.923 osoby. Ze sprawozdań **powiatowych centrów pomocy rodzinie** wynika, że w roku 2018 powiaty przyznały świadczenia 415 beneficjentom (w tym 294 osobom, które długotrwale korzystają z pomocy).

TABELA 1 Dane liczbowe o osobach i rodzinach, którym przyznano świadczenia pieniężne i niepieniężne w latach 2016-2018

	2016			2017			2018		
	OPS	PCPR	ogółem	OPS	PCPR	ogółem	OPS	PCPR	ogółem
OSOBY I RODZINY KTÓRYM PRYZYMNANO ŚWIADCZENIE									
Liczba osób	63156	1399	64555	56597	1367	57964	51621	415	52036
w tym: osoby długotrwale korzystające	40214	447	40661	35536	505	36041	32385	294	32679
Liczba rodzin	39835	1347	41182	36534	1282	37816	33795	355	34150
Liczba osób w rodzinach	100606	1705	102311	89155	1694	90849	81294	635	81929
OSOBY I RODZINY KTÓRYM PRYZYMNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE									
Liczba osób	36687	976	37663	33256	1006	34262	45201	X	45201
Liczba rodzin	31797	934	32731	29259	946	30205	X	X	X
Liczba osób w rodzinach	72223	1157	73380	63385	1212	64597	X	X	X
OSOBY I RODZINY KTÓRYM PRYZYMNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE									
Liczba osób	31343	830	32173	2657	768	27339	23801	X	23801
Liczba rodzin	18355	820	19175	15452	743	16195	X	X	X
Liczba osób w rodzinach	65628	956	66584	54986	891	55877	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

W 2018 roku w województwie podlaskim w formie **świadczeń pieniężnych** (np. zasiłki celowe, stałe, okresowe itp.) udzielono ogółem 45.201 mieszkańcom województwa podlaskiego. W roku 2017 liczba świadczeniobiorców była niższa o 24%.

Wsparciem niepieniężnym w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych, schronienia, posiłków, ubrań, sprawienia pogrzebu itp. w 2018 roku objęto łącznie 23.801 osób. Liczba ta była o 12% mniejsza niż w roku 2017. Dane prognostyczne informują, iż w roku 2019 liczba beneficjentów pomocy społecznej, którzy zostaną objęci wsparciem w postaci świadczenia niepieniężnego nieznacznie wzrośnie.

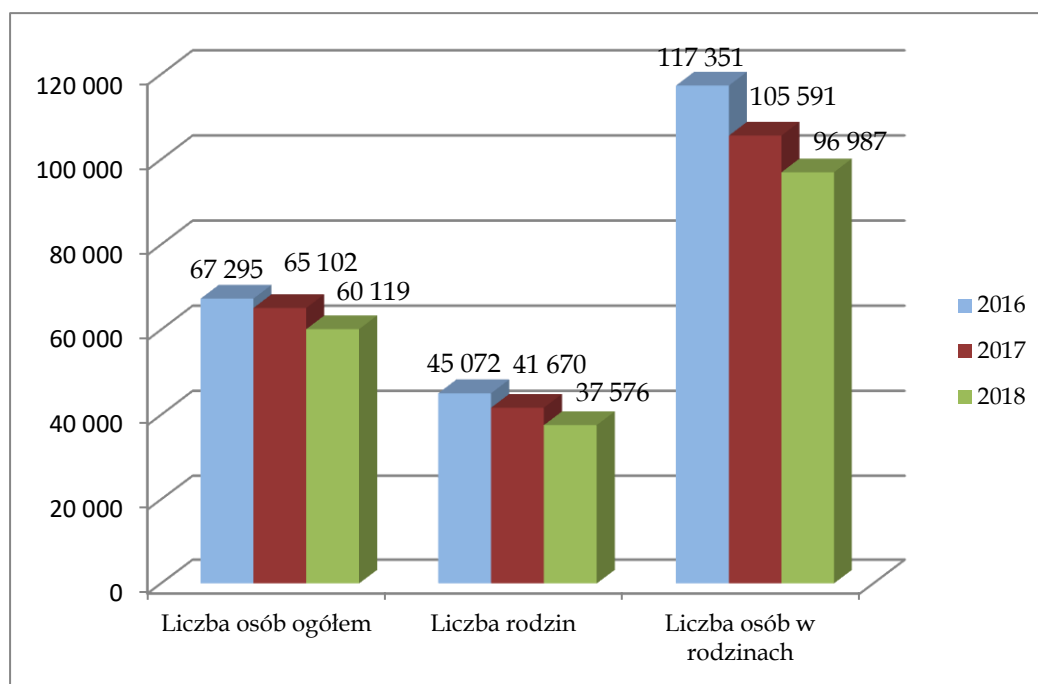
Szczegółowe informacje dotyczące osób i rodzin z terenu województwa podlaskiego, którym ośrodki pomocy społecznej oraz powiatowe centra pomocy rodzinie przyznały świadczenia w latach 2016-2018 zawarte są w Tabeli nr 1.

OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY

Wywiad środowiskowy jest czynnością przeprowadzaną przez pracowników socjalnych w celu ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin, aby na podstawie uzyskanej wiedzy można było przyznać im pomoc.

Dane liczbowe zebrane w drodze Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wykazały, że w 2018 r. jednostki pomocy społecznej działające na terenie województwa podlaskiego przeprowadziły wywiady środowiskowe łącznie z 60.119 osobami z 37.576 rodzin (z czego 59.804 wywiady dokonały jednostki gminne, zaś 315 powiatowe). Liczba osób w rodzinach objętych wywiadem wyniosła 96.987. Analiza danych wskazuje na fakt, iż w latach 2016-2018 liczba zrealizowanych wywiadów środowiskowych maleje z roku na rok. Prognoza na kolejne lata wskazuje na niewielki wzrost liczby wywiadów środowiskowych w następnych latach. Szczegółowe dane przedstawia wykres nr.6.

WYKRES 6. Dane liczbowe o osobach i rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy w latach 2016-2018

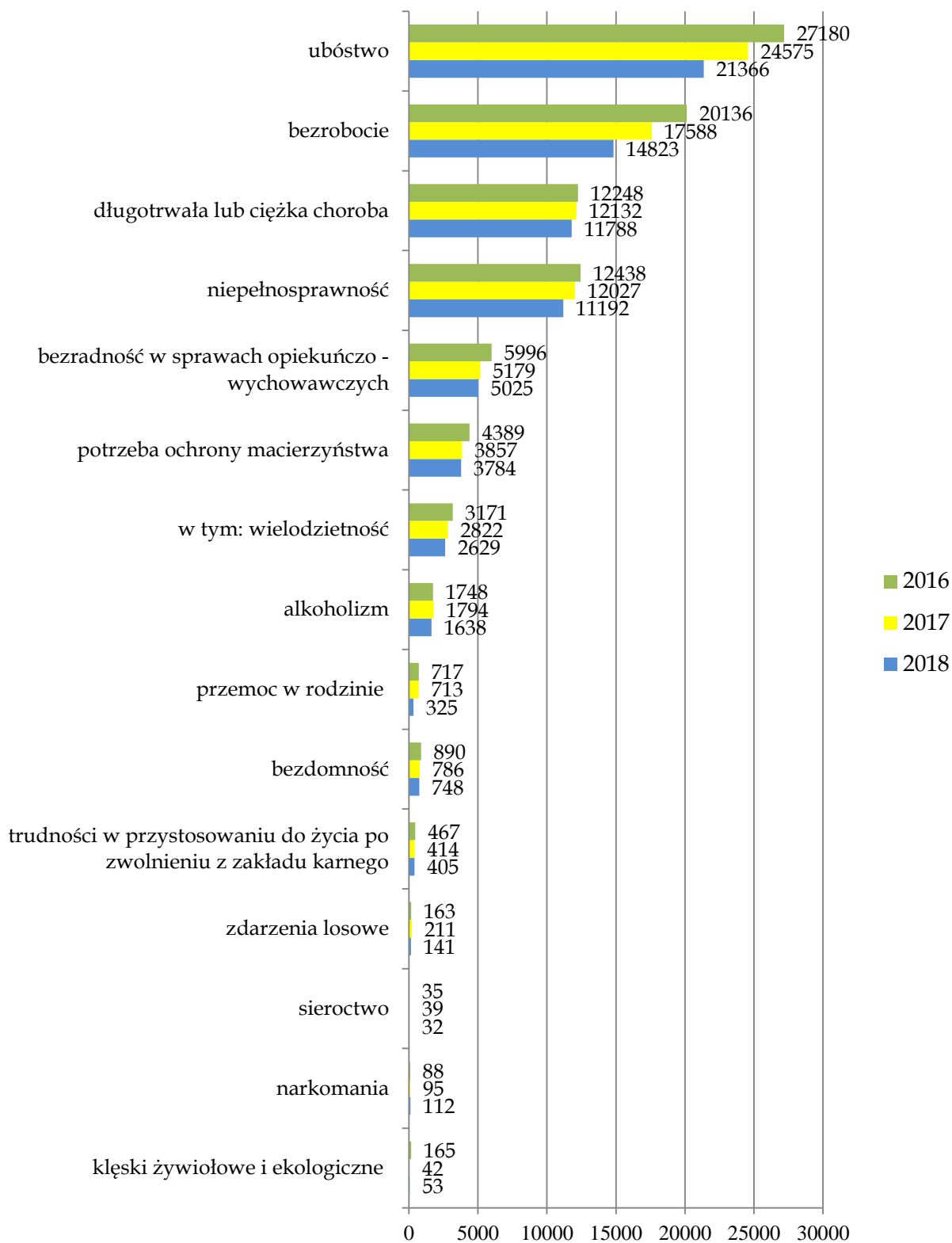
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA

Najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej w województwie podlaskim jest ubóstwo. W 2018 roku wsparciem z tego powodu objęto 21.366 rodzin tj. 27% ogółu rodzin korzystających z pomocy i wsparcia na terenie województwa podlaskiego. Zarejestrowana liczba osób w tych rodzinach to 50.124.

Na dalszych miejscach w hierarchii powodów przyznawania pomocy społecznej w 2018 roku znajdowały się: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. W roku Oceny 19% wszystkich rodzin korzystających z pomocy stanowili beneficjenci, którzy zgłosili się do OPS-ów z powodu braku pracy. W przybliżeniu co szósta rodzina, której udzielono pomocy otrzymała od Ośrodka wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby lub z tytułu niepełnosprawności.

WYKRES 7. Rodziny objęte pomocą społeczną w gminach i powiatach województwa podlaskiego w latach 2016 - 2018 (z uwzględnieniem powodów przyznania pomocy)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRPiPS.

Analizując pozyskane dane za rok 2018 należy zauważyć, iż w stosunku do roku poprzedniego odnotowano zmniejszenie liczby rodzin, które zostały objęte wsparciem z poszczególnych powodów przyznawania pomocy. Największy spadek procentowy liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej OPS i PCPR w stosunku do roku 2017 wystąpił w przypadku następujących powodów udzielania pomocy: bezrobocia (-15%), ubóstwa (-13%) oraz alkoholizmu (-9%).

W roku 2018 w stosunku do roku poprzedniego zanotowano wzrost liczby korzystających z pomocy społecznej w przypadku dwóch przyczyn: narkomanii (18%) oraz klęsk żywiołowych i ekologicznych (26%)

W 2018 roku najmniej osób korzystało ze wsparcia systemu pomocy społecznej z uwagi na klęski żywiołowe i ekologiczne (53 rodziny) oraz sieroctwo (32 rodziny).

USŁUGI POMOCY SPOŁECZNEJ

Usługi pomocy społecznej mogą być świadczone w wielu formach tj. usług opiekuńczych (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi), pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej czy kontraktu socjalnego. W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego ośrodki pomocy społecznej objęły wsparciem w postaci **usług opiekuńczych** 2.065 osób, z czego 25 osób to beneficjenci, którym udzielono wsparcia w postaci **usługi specjalistycznej**. W odniesieniu do roku 2017 liczba osób, którym udzielono tego typu wsparcia wzrosła o 130. Z zebranych danych wynika, że w 2018 roku udzielono łącznie 683.306 świadczeń, na które wydano 12.525.050 zł (wzrost o 144.826 zł w stosunku do roku poprzedniego).

Jednym z zadań jednostek pomocy społecznej jest udzielanie **specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. W roku 2018 tego typu wsparciem objęto 312 osób, którym udzielono 116.267 świadczeń, na łączną kwotę 3.364.974 zł. W latach wcześniejszych liczba ta była na zbliżonym poziomie.

W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego **pracą socjalną** objęto 34.603 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach to 79.495.

Kolejną usługą pomocy społecznej jest **poradnictwo specjalistyczne**. Jest ono w szczególności świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2018 roku ośrodki pomocy społecznej udzieliły poradnictwa łącznie 2.955

rodzinom z terenu województwa podlaskiego. Zanotowana liczba osób w tych rodzinach to 8.038. W roku poprzednim liczba rodzin, którym udzielono poradnictwa była wyższa o 1467.

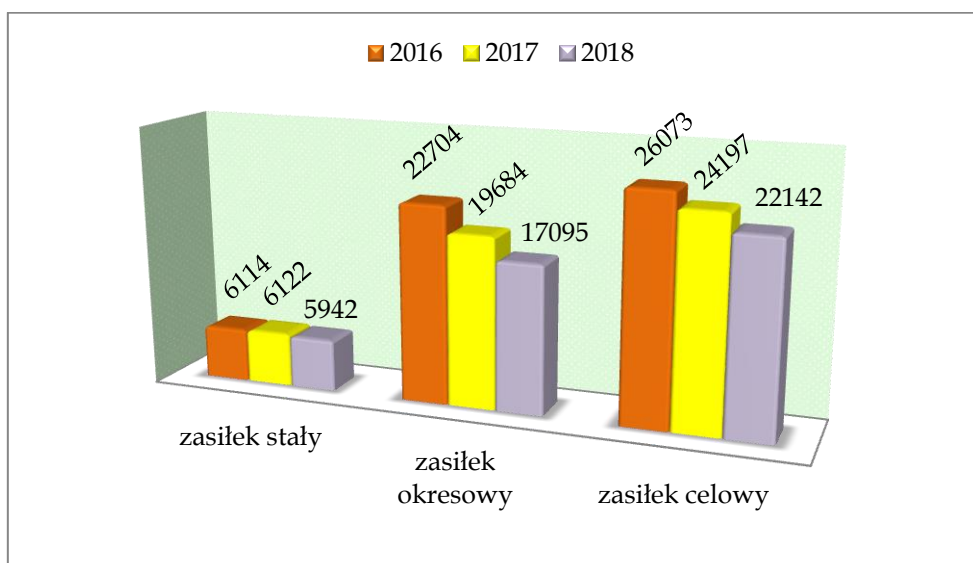
W 2018 roku pomocą w formie **interwencji kryzysowej** objęto 1.827 rodzin, w których łączna liczba członków to 4.409. W stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin korzystających z tej formy pomocy zmalała o 431.

Dane ze sprawozdań jednostek pomocy społecznej dowodzą, że w roku Oceny zawarto 1.223 **kontraktów socjalnych**. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost liczby zawartych kontraktów o 36. Dane liczbowe wskazują, że w 2018 roku liczba osób ogółem objętych kontraktem wyniosła 1.347. Pracownicy OPS-ów i PCPR-ów przewidują, że w roku 2019 liczba zawartych kontraktów w porównaniu do roku Oceny wzrośnie.

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ - ZADANIA OPS, MOPS I MOPR

W ramach realizacji zadań zarówno własnych jak i zleconych gminne jednostki pomocy społecznej stosują cały wachlarz świadczeń dostosowanych do potrzeb poszczególnych kategorii klientów. Na poniższym wykresie zaprezentowano dane liczbowe na temat liczby mieszkańców województwa podlaskiego, którzy w latach 2016-2018 otrzymali od ośrodków pomocy społecznej wsparcie w postaci świadczeń pieniężnych, tj. zasiłku stałego, okresowego lub celowego.

WYKRES 8. Liczba osób, które w latach 2016-2018 skorzystały z pomocy ośrodków pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Analiza danych liczbowych wykazuje, że w latach 2016-2018 najczęściej osób otrzymało zasiłek celowy, zaś najmniej zasiłek stały. Poniższe zestawienie tabelaryczne prezentuje dane na temat liczby osób oraz kwot pieniężnych na ich realizację wydatkowanych z budżetów gminnych.

TABELA 2 Liczba osób oraz wydatkowane kwoty na poszczególne rodzaje zasiłków udzielonych w województwie podlaskim przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2016-2018

Rodzaj zasiłku		2016	2017	2018
zasiłek stały	liczba osób	6 114	6 122	5 942
	kwota świadczeń w zł	31 319 207	30 997 622	30 044 713
zasiłek okresowy	liczba osób	22 704	19 684	17 095
	kwota świadczeń w zł	53 434 108	45 316 152	37 294 187
zasiłek celowy	liczba osób	26 073	24 197	22 142
	kwota świadczeń w zł	25 277 274	24 871 237	23 910 633

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Ze sprawozdań gminnych wynika, że w 2018 roku ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego wydatkowały łącznie 23.910.633 zł na **zasiłki celowe** dla 22.142 beneficjentów. W roku 2018 z zasiłku celowego skorzystało 2 055 osób mniej w porównaniu do roku poprzedniego. Średnia wysokość zasiłku celowego na osobę w roku 2018 wyniosła 1080 zł (o 52 zł więcej niż w roku poprzednim).

W roku Oceny jednostki gminne udzieliły świadczeń w postaci **zasiłku okresowego** 17 095 osobom. Środki finansowe przeznaczone na ten cel to 37.294.187 zł. W 2017 roku liczba osób korzystających z zasiłku okresowego była wyższa o 2.589, a kwota aż o 8.021.965 zł.

Z informacji zebranych w ramach Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wynika, że w 2018 roku **zasiłków stałych** udzielono 5.942 osobom, na które wydatkowano łącznie 30.044.713 zł. W roku 2017 liczba osób, którym przyznano świadczenie była wyższa o 180. Zasiłki stałe dzielą się na zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących oraz zasiłki stałe dla osób w rodzinie. Ośrodki pomocy społecznej wykazały, iż w 2018 roku zasiłek stały otrzymało 5.090 osób samotnie gospodarujących. Udzielono im świadczeń, na łączną kwotę 27.795.527zł.

Zasiłek stały dla osoby w rodzinie przyznano 868 osobom, o łącznej wysokości 2.249.186 zł. Prognozy wskazują, iż zarówno liczba osób, jak i kwota świadczeń w przyszłym roku wzrośnie.

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR

Oprócz świadczeń pieniężnych, ośrodki pomocy społecznej realizują również świadczenia niepieniężne. Udzielenie tych świadczeń nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego, a jedynie od wystąpienia okoliczności faktycznie uzasadniających przyznanie danej pomocy. Wśród tego typu świadczeń wymienia się pomoc w formie: posiłków, schronienia, ubrań czy sprawienia pogrzebu.

Poniższe zestawienie tabelaryczne przedstawia dane na temat liczby osób oraz rodzajów tego typu świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego na przestrzeni lat 2016-2018.

TABELA 3. Świadczenia niepieniężne udzielone przez ośrodki pomocy społecznej w województwie podlaskim w latach 2016-2018

Rodzaj świadczenia	Rok	Liczba osób	Kwota świadczeń w zł
Posilek	2016	28 940	15 505 834
	2017	25 008	14 294 217
	2018	21 562	12 959 870
w tym: dla dzieci	2016	26 656	12 911 282
	2017	22 852	11 524 429
	2018	19 784	10 663 102
Schronienie	2016	292	837 027
	2017	151	656 990
	2018	296	831 869
Ubranie	2016	18	2 940
	2017	1	251
	2018	7	2 779
Sprawienie pogrzebu	2016	109	229 929
	2017	131	292 061
	2018	118	259 569

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Analiza zebranych danych z formularza Oceny wykazuje, iż w 2018 roku największa liczba beneficjentów korzystała z **posiłków** jako formy świadczenia niepieniężnego (21.562 osób). Liczba osób korzystających z dożywiania z roku na rok spada, podobnie jak kwota wydatkowana na pomoc w formie posiłków. Zdecydowana większość świadczeń dotyczyła posiłków dla dzieci (91%) i była finansowana w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Jak pokazują wyniki analizy na terenie województwa podlaskiego liczba osób korzystających ze **schronienia** wzrosła. W roku oceny ze schronienia skorzystały 296 osób, a w 2017 roku 151 osób (wzrost o 49%). W związku ze wzrostem ilości osób korzystających z tej niepieniężnej formy pomocy, wzrosła również kwota którą na nią przeznaczono o 174.879zł.

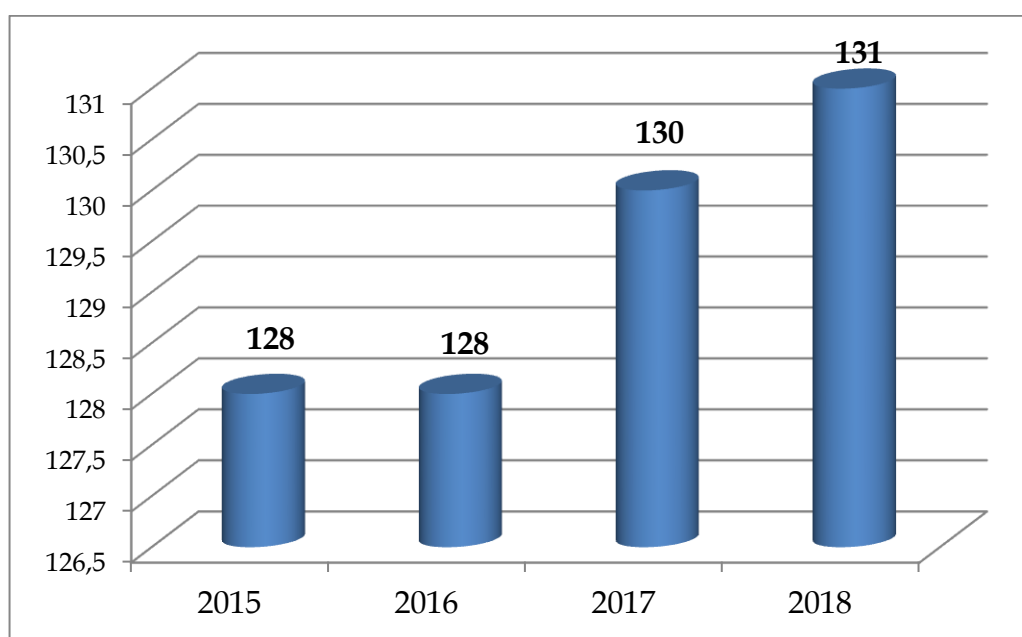
Świadczeniami niepieniężnymi z tytułu **sprawienia pogrzebu** w 2018 roku objęto 118 osób, na łączną kwotę 259.569 zł.

Nieznacznie wzrosła liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne w postaci **ubrania** (wzrosła o 6 osób). W roku Oceny kwota środków przeznaczonych na ten cel wynosiła 2.779 zł.

Jedną z usług świadczonych przez jednostki pomocy społecznej jest **odpłatność za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej**. Dane z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wskazują tendencję wzrostową. W 2018 roku pomocą w w/w formie objęto 1.818 osób, o 60 osób więcej niż w roku 2017. W roku Oceny na ten cel wydano 47.414.078 zł. W porównaniu do roku 2017, kwota ta wzrosła o 3.412.019 zł.

Dane pozyskane z analizy sprawozdań OZPS wskazują, iż w województwie podlaskim liczba **asystentów rodziny** w latach 2015-2016 utrzymała się na tym samym poziomie i wynosiła 128, zaś w roku 2017 liczba asystentów wzrosła do 130. W roku Oceny liczba asystentów rodziny wyniosła 131, a prognozy uwzględniają jej wzrost do 136.

WYKRES 9. Liczba asystentów rodziny w latach 2015-2018 w województwie podlaskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Asystenci w ramach wykonywania swojej pracy udzielali wsparcia 1.280 rodzinom z terenu województwa podlaskiego. Odnotowano niewielki spadek liczby takich rodzin o ok. 1,5%. Dane dotyczące prognozy na rok 2019 wykazują, iż liczba rodzin objętych asystenturą będzie wzrastać.

W 2018 roku na terenie województwa funkcjonowało **7 rodzin wspierających**. Są to takie rodziny, które poprzez współpracę z asystentem wspierają rodziny przeżywające trudności w zakresie opieki i wychowania dzieci. Zadaniem rodziny wspierającej nie jest wyręczanie, lecz aktywna pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji w rodzinach tego wymagających. Formy pomocy mogą być różne, uzależnione od potrzeb oraz współpracy między zainteresowanymi, są to m. in. wskazówki dotyczące sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. W stosunku do ubiegłego roku liczba tego typu rodzin w województwie podlaskim spadła o 3. Prognoza na kolejny rok wskazuje, że ilość rodzin wspierających nieznacznie wzrośnie.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat ponosi **odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej**. Jak wskazują dane liczbowe w 2018 roku na ten cel jednostki pomocy społecznej przekazały łącznie 4.693.777zł. W roku 2017 kwota ta była niższa o ponad 746 tys. zł.

POWIAT – ZADANIA PCPR ORAZ MOPR

INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY

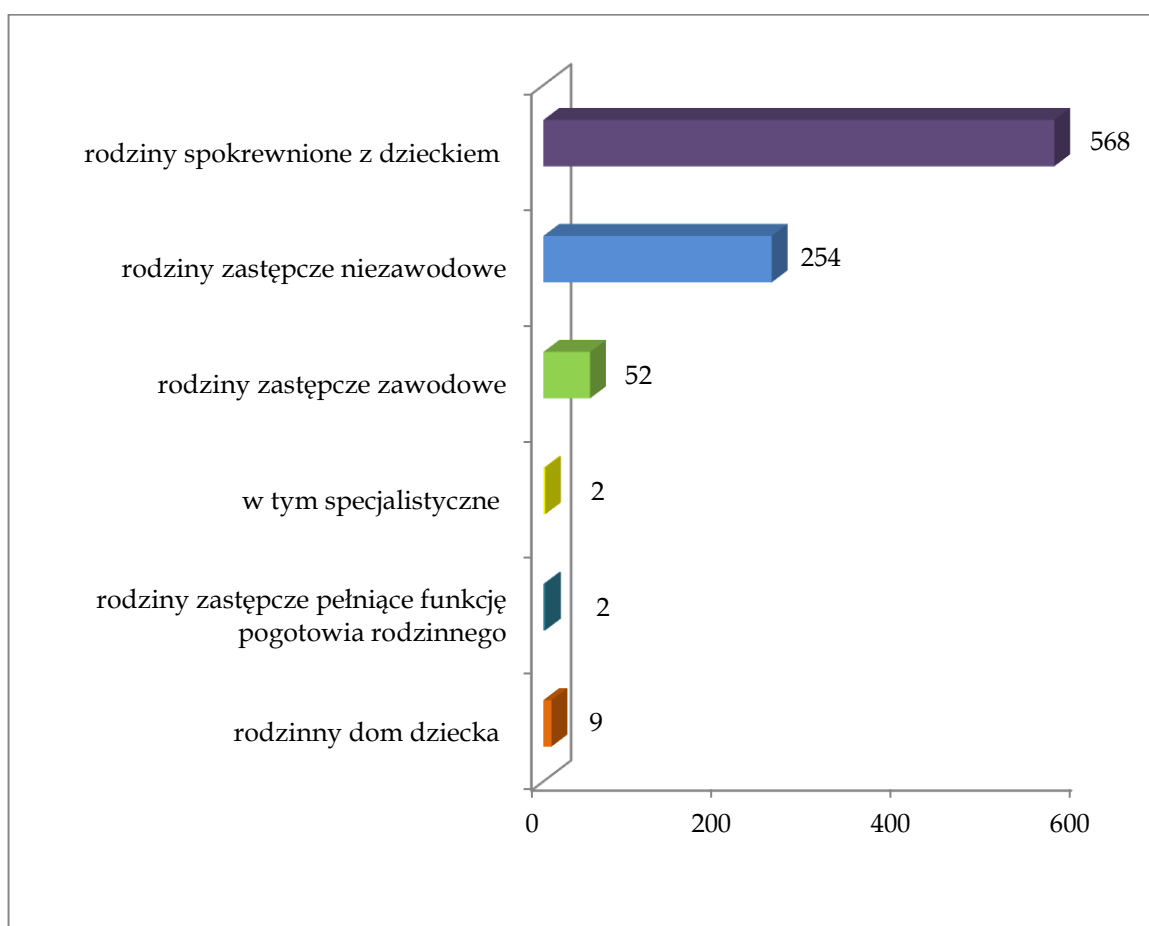
W 2018 roku w ramach zadań powiatu 278 osób stosujących przemoc w rodzinie zostało objętych programem oddziaływania korekcyjno-edukacyjnego. W porównaniu do roku poprzedniego liczba osób objętych tego rodzaju oddziaływaniami nieznacznie spadła. Prognoza na kolejny rok wskazuje na wzrost liczby sprawców przemocy objętych programem oddziaływania korekcyjno-edukacyjnego do 315.

WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

System pomocy dziecku i rodzinie regulowany jest ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn.zm).

Na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku funkcję rodzin zastępczych sprawowało 887 rodzin (o 59 mniej niż w roku poprzednim). W roku Oceny pod opieką tych rodzin przebywało łącznie 1.346 dzieci. Na poniższym wykresie zaprezentowano dane liczbowe na temat rodzin według różnych ich typów.

WYKRES 10. Rodzinna piecza zastępcza na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego

Powyższe dane umieszczone na wykresie wskazują, iż największy odsetek stanowią **rodziny spokrewnione z dzieckiem** – 64%, czyli takie, w których opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka, tj. wstępni (dziadkowie, pradziadkowie) lub rodzeństwo. Z analizy danych wynika, że w 2018 roku 29% ogółu rodzinnej pieczy zastępczej województwa podlaskiego stanowiły **rodziny zastępcze niezawodowe**.

W 2018 roku w województwie podlaskim funkcjonowały 54 **rodziny zastępcze zawodowe** (w tym dwie rodziny zastępcze specjalistyczne). Są to rodziny, w których zawodowi opiekunowie nie są spokrewnieni z dziećmi. Odpowiedni organ rodzinnej pieczy zastępczej zleca takim rodzinom opiekę nad dziećmi w formie umowy o pracę. Tego typu rodziny pobierają za swoją pracę wynagrodzenie oraz pobierają zasiłki na każde z dzieci. Liczba rodzin zastępczych zawodowych w stosunku do roku poprzedniego zmalała o 5 rodzin.

W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego funkcjonowały 2 rodziny zastępcze pełniące funkcje **pogotowia rodzinnego** oraz 9 **rodziny domów dziecka**.

W roku Oceny w województwie podlaskim funkcję koordynatora pieczy zastępczej pełniło 50 osób. W stosunku do roku poprzedniego ich liczba wzrosła o 3.

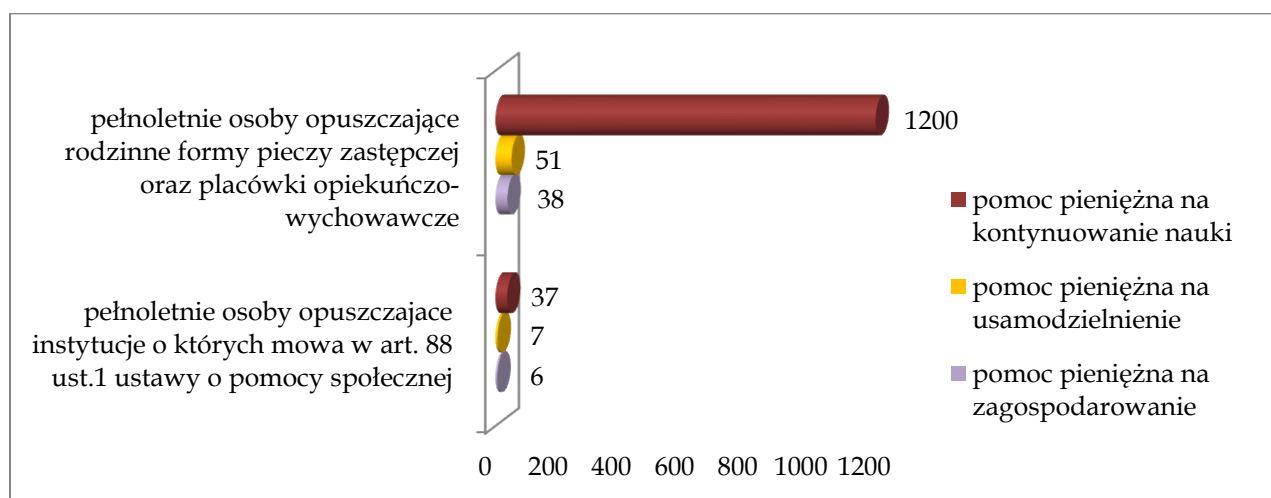
USAMODZIELNIENIE

W 2018 roku 55 pełnoletnich osób opuściło rodzinne formy pieczy zastępczej, zaś 23 -placówki opiekuńczo-wychowawcze. W związku z tym udzielono im wsparcia na łączną kwotę 911.723 zł.

Powiatowe centra pomocy rodzinie udzielają wsparcia osobom opuszczającym rodziny zastępcze, w trzech formach:

- pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
- pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki,
- pomoc pieniężna na zagospodarowanie.

WYKRES 11. Liczba osób objętych wsparciem PCPR z tytułu usamodzielnienia w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego

Ze wsparcia finansowego przeznaczonego na **kontynuowanie nauki** w 2018 roku skorzystało 1200 osób, zaś **pomoc pieniężną na usamodzielnienie** w roku Oceny otrzymało 51 pełnoletnich osób opuszczających pieczę zastępczą. Na pierwszy z w/w celów powiatowe centra pomocy rodzinie przeznaczyły 631.096 zł, zaś na drugi 206.532 zł. Ponadto zanotowano, że wsparcie finansowe na **zagospodarowanie** otrzymało 38 osób, którym na ten cel przyznano środki w wysokości 74.095 zł.

Jednym z zadań powiatowych centrów pomocy rodzinie jest wsparcie pełnoletnich osób opuszczających instytucje, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej¹. Ze sprawozdań jednostek powiatowych wynika, że w roku Oceny udzielono wsparcia łącznie 39 osobom na ogólną kwotę 150.515 zł. w tym: 7 osobom z tytułu usamodzielnienia, 37 osobom na kontynuowanie nauki oraz 6 osobom na zagospodarowanie (jedna osoba mogła skorzystać z kilku form wsparcia). Struktura wydatków w tym zakresie przedstawia się następująco: 20.606 zł na usamodzielnienie, 117.388 zł na kontynuowanie nauki oraz 12.521 zł jako pomoc pieniężna na zagospodarowanie.

REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Jednym z głównych zadań powiatowych centrów pomocy rodzinie wynikającym, z ustawy z dn. 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych są działania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Dane ze sprawozdań Oceny wykazały, że w 2018 roku PCPR-y ze środków własnych oraz środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udzieliły ogółem dofinansowań na łączną sumę 31.140.143 zł. Rok wcześniej środki przeznaczone na ten cel były niższe o 5.914.019 zł.

Największe kwoty dofinansowań przeznaczono na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych w miastach na prawach powiatu: w Białymstoku (9.796.966 zł),

¹1. Osoba pełnoletnia opuszczająca dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, specjalny ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zwana dalej „osobą usamodzielnianą”, zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą:

- 1) pieniężną na usamodzielnienie;
- 2) pieniężną na kontynuowanie nauki;
- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie – w formie rzeczowej.

Suwałkach (2.117.529 zł) oraz w powiatach: białostockim (4.027.168 zł) i sokólskim (1.925.651 zł).

W tabeli nr 4 zaprezentowano dane na temat liczby osób niepełnosprawnych objętych wsparciem PCPR oraz kwot jakie na ten cel przeznaczono.

TABELA 4. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w latach 2015-2018

REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
	2015	2016	2017	2018
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	459	437	428	415
Wartość dofinansowania w złotych	1 412 188	1 588 227	1 429 225	1 511 127
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	2 080	1 593	1 843	1 757
Wartość dofinansowania w złotych	2 217 003	1 723 199	2 053 813	2 115 568
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	5 583	5 352	5 656	5 853
Wartość dofinansowania w złotych	4 571 007	4 354 262	4 557 641	4 853 405

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Analiza sprawozdań wypełnionych przez PCPR-y wykazuje, iż w 2018 roku najwięcej osób niepełnosprawnych z terenu województwa podlaskiego skorzystało z dofinansowania na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny (5.853 osób). Kwota środków finansowych przeznaczonych na ten cel wyniosła 4.853.405 zł. W stosunku do roku 2017 w roku Oceny środki finansowe przeznaczone na ten cel były o ok. 6% wyższe.

W 2018 roku 1.757 osób uzyskało pomoc finansową na turnusy rehabilitacyjne. Ogólna kwota dofinansowania w roku Oceny wyniosła 2.115.568 zł. Prognozy wskazują na fakt, iż w roku 2019 nastąpi wzrost środków finansowych przeznaczonych na pomoc na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz turnusy rehabilitacyjne. Środki finansowe przeznaczone na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny będą nieznacznie niższe niż w roku Oceny.

W 2018 roku powiatowe centra pomocy rodzinie realizowały na terenie województwa podlaskiego program „Aktywny samorząd” finansowany ze środków Państwowego Funduszu

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W ramach programu w roku Oceny zrealizowano 71 świadczeń, których wartość dofinansowania wyniosła 2.733.284 zł. W stosunku do poprzedniego roku jest to kwota wyższa o 374.149 zł.

TABELA 5. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2016-2018

DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI			
	2016	2017	2018
Liczba dofinansowanych imprez	72	73	71
Liczba niepełnosprawnych uczestników	5 213	5 748	5 311
Wartość dofinansowania imprez w złotych	196 840	196 632	207 619

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

W roku Oceny dofinansowano 71 imprez o charakterze sportowo-kulturalnym przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, w których udział wzięło łącznie 5.311 uczestników. Wraz ze spadkiem względem roku poprzedniego liczby wydarzeń o takim charakterze, spadła liczba osób w nich uczestniczących (o 437 osób). W roku Oceny kwota przeznaczona na organizację przedsięwzięć dla osób niepełnosprawnych wyniosła 207.619 zł.

W 2018 roku na dofinansowanie usług tłumacza migowego lub tłumacza-przewodnika przeznaczono 1 000 zł.

3. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

Od 1 kwietnia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku „O pomocy państwa w wychowywaniu dzieci”. Głównym założeniem ustawy jest wspieranie rodzin z dziećmi poprzez częściowe pokrywanie wydatków związanych wychowywaniem dzieci, opieką nad nimi oraz zaspokajaniem ich elementarnych potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze 500+ przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie. Świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800,00 zł lub 1.200,00zł, jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne. W przypadku ubiegania się o świadczenie wychowawcze wyłącznie na drugie i kolejne dziecko w wieku do 18 roku życia, nie przelicza się dochodu rodziny. Wsparciem udzielanym w ramach pomocy społecznej są również

świadczenia wychowawcze, które przyznawane są rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym dzieci, które nie ukończyły 18 roku życia. W 2018 roku świadczenia przyznano 73.152 rodzinom na łączną kwotę 643.373.214,40 zł. W stosunku do roku poprzedniego liczba rodzin, które skorzystały była mniejsza o 8.623.

Ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego w 2018 roku udzieliły 14.779 gospodarstwom domowym świadczeń w postaci **dotatków mieszkaniowych**. Jest to forma pomocy polegająca na pokryciu części opłat za mieszkanie dla osób o niskich dochodach. Kwota wydatkowanych na ten cel środków wyniosła 22.403.153 zł. Dane prognostyczne wskazują, iż w roku kolejnym liczba tego typu świadczeń oraz kwota będzie miała podobną wartość. Dane liczbowe wskazują na fakt, iż w roku Oceny 9.160 gospodarstw domowych pobrało świadczenie w postaci **dotatku energetycznego**. Suma środków finansowych na tego typu wsparcie wyniosła 602.994 zł i zmalała o ponad 83 tys. zł w stosunku do poprzedniego roku.

4. ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

Na podstawie danych Oceny Zasobów Pomocy Społecznej zebrano informacje na temat zasobów instytucjonalnych pomocy i wsparcia w województwie podlaskim. Ze sprawozdawczości jednostek gminnych i powiatowych wynika, że na terenie województwa w roku 2018 funkcjonowały placówki szeroko rozumianej pomocy społecznej dysponujące łącznie 9.534 miejscami. Strukturę tych placówek prezentuje poniższa tabela.

TABELA 6. Wybrane instytucje pomocy społecznej funkcjonujące w województwie podlaskim w 2018 roku

	Liczba miejsc	Liczba osób korzystających	Liczba osób umieszczonych	Kadra placówek według stanu na 31.12.2018r.	Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówki w zł
Ośrodki wsparcia	2 920	8 900	x	695	39 596 357
W tym:					
Środowiskowe domy samopomocy	854	938	243	277	16 232 022
Dzienne domy pomocy	470	775	x	65	4 336 684
Noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych	437	777	x	87	3 763 867
Ogrzewalnie	70	520	x	0	582 241
Kluby samopomocy	205	311	x	9	424 652
Domy pomocy społecznej	2 362	2 638	402	1 704	103 027 542
Mieszkania chronione	64	61	41	3	348 884
Ośrodki interwencji kryzysowej	41	1 544	x	x	x
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	x	4 763	x	69	2 698 576
Placówki wsparcia dziennego	1 609	1 401	x	137	5 416 306

Placówki opiekuńczo –wychowawcze	467	496	x	302	22 131 866
W tym placówki typu rodzinnego	35	35	x	22	1 311 809
Centra integracji społecznej	x	141	x	x	x
Kluby integracji społecznej	x	79	x	x	x
Warsztaty terapii zajęciowej	x	912	x	324	16 030 429
Zakład aktywności zawodowej	x	110	x	x	x

**Uwzględniono DPS prowadzony przez samorząd województwa podlaskiego*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Diagnoza wykazała, iż w 2018 roku odnotowano wzrost liczby miejsc w instytucjach pomocy społecznej.

Instytucje, na które odnotowuje się popyt to m.in. ośrodki wsparcia, dzienne domy pomocy, środowiskowe domy samopomocy, noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych, kluby samopomocy, mieszkania chronione, domy pomocy społecznej.

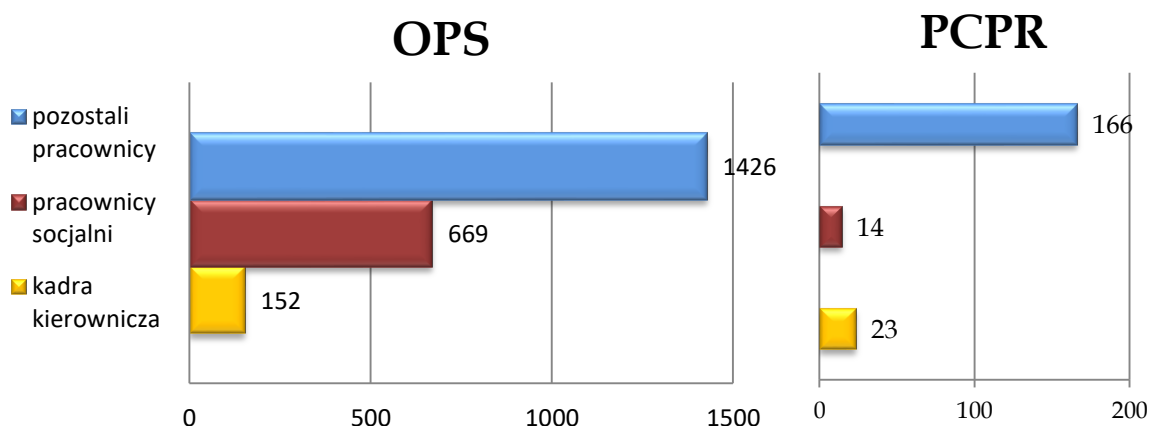
Analiza danych z OZPS wykazuje, iż w ostatnich latach można zaobserwować wzrost dostępnych miejsc w placówkach świadczących pomoc instytucjonalną mieszkańcom naszego województwa.

W ramach zasobów instytucjonalnych w czerwcu 2016 roku w województwie podlaskim została utworzona przy Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej Regionalna Placówka Opiekuńczo - Terapeutyczna (RPOT). Przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji oraz nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Celem działalności Placówki jest, między innymi, zapewnienie tym dzieciom: całodobowej specjalistycznej opieki i wychowania, rehabilitacji, działań terapeutycznych, świadczeń zdrowotnych oraz zaspokojenie niezbędnych potrzeb, kształcenia, wychowania. Placówka jest przystosowana do przyjęcia 21 dzieci.

5. KADRA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Dane ze sprawozdań gminnych i powiatowych informują, że według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w jednostkach pomocy społecznej tj. ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie na terenie województwa podlaskiego zatrudnionych było łącznie 2.450 osób. Oznacza to, że liczba pracowników pomocy społecznej wzrosła w tych instytucjach w porównaniu do roku poprzedniego o 115 osób. Według zebranych informacji dowiadujemy się, iż w 118 ośrodkach pomocy społecznej w województwie podlaskim zatrudniano ogółem 2.247 pracowników. Analiza dowodzi, iż w strukturach jednostek gminnych kadra kierownicza placówek pomocy społecznej stanowi 7% ogółu zatrudnionych, zaś pracownicy socjalni 30%. Prawie 63% to „pozostali pracownicy”.

WYKRES 12. Kadra OPS i PCPR zatrudniona w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Analiza struktury zatrudnienia w powiatowych centrach pomocy rodzinie dowodzi, iż w 2018 roku zatrudnionych w nich były: 23 osoby na stanowisku kierowniczym, 14 pracowników socjalnych oraz 166 „pozostałych pracowników”. W porównaniu do poprzedniego roku liczba pozostałych pracowników wzrosła o 38 osób.

Na terenie województwa podlaskiego w jednostkach pomocy społecznej zatrudniano ogółem 683 pracowników socjalnych, z czego w ośrodkach pomocy społecznej- 669. 37% pracowników socjalnych zatrudnionych w OPS posiada ukończoną specjalizację 1-go lub 2-go stopnia.

Wielkość zatrudnienia w ośrodku pomocy społecznej zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej musi być proporcjonalna do liczby ludności gmin w stosunku jeden pracownik socjalny na 2.000 mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. Analiza danych pozyskanych w drodze Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wykazała, iż w 2018 r. warunek ten został spełniony na terenie 85 gmin województwa podlaskiego (w 2 gminach mniej niż w roku poprzednim). Analiza dowodzi, iż na terenie 33 gmin warunek ten nie został spełniony.

Powiatowe centra pomocy rodzinie w 2018 roku zatrudniały łącznie 14 pracowników socjalnych. Wśród nich 4 pracowników ukończyło specjalizację 1-ego lub 2-go stopnia w zawodzie.

W jednostkach pomocy społecznej tj. ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie w 2018 roku zatrudnionych było także 1.592

„pozostałych pracowników”. Ośrodki pomocy społecznej zatrudniały łącznie 1.426 takich osób, zaś powiatowe centra pomocy rodzinie - 166.

Sprawozdania z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wykazują, że w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie województwa podlaskiego niektóre osoby znajdowały zatrudnienie w charakterze pomocniczym np. w ramach zatrudnienia subsydiowanego tj. robót publicznych czy prac interwencyjnych, stażu bądź wolontariatu. W roku 2018 zanotowano 267 osób zatrudnionych w takim charakterze. Liczba ta w stosunku do roku 2017 była niższa o 94 osoby.

Dane ze sprawozdań jednostek gminnych i powiatowych informują, że w 2018 roku w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa podlaskiego funkcjonowało łącznie 21 zespołów pracy socjalnej i integracji społecznej. Łączna liczba osób w tych zespołach to około 221.

6. ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Jednym z elementów badania Oceny Zasobów Pomocy Społecznej było zebranie informacji na temat środków finansowych na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w województwie podlaskim. Dane przekazane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej dowodzą, iż całkowity koszt budżetu jst przeznaczony na politykę społeczną w 2018 roku wyniósł 1.712.375.946 zł, z czego 1.402.348.799 zł stanowił budżet ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie. Dane prognostyczne informują, iż jednostki samorządu terytorialnego realizujące na terenie województwa podlaskiego zadania z obszaru polityki społecznej, w tym pomocy społecznej w przyszłym roku będą zwiększały swoje wydatki.

Największe środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej wydatkowano: w miastach: Białystok, Suwałki, Łomża oraz w powiatach: białostockim i sokólskim. Najmniejszą kwotę wydano w powiecie sejneńskim.

Poniższe zestawienie tabelaryczne prezentuje informację zbiorczą o środkach finansowych wydatkowanych przez jednostki samorządu terytorialnego ogółem oraz z podziałem na OPS i PCPR celem realizacji poszczególnych zadań z obszaru pomocy społecznej.

TABELA 7. Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w roku 2018 w województwie podlaskim

	Ogółem	OPS	PCPR
Ogółem wydatki	1 712 375 946	1 352 817 190	49 531 609
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	1 575 813	56 086	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	17 972 690	2 603 329	0
85202 - Domy pomocy społecznej	119 282 826	24 402 577	641 854
85203 - Ośrodki Wsparcia	18 608 637	5 055 829	1 120 157
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 741 916	492 086	1 149 006
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	5 313 871	4 983 290	0
85214 - Zasilki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	48 904 626	48 843 230	0
85215 - Dodatki mieszkaniowe	23 099 359	6 660 520	0
85216 - Zasilki stałe	30 090 960	29 995 244	0
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	7 189 145	0	7 189 145
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	82 546 126	82 546 071	0
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	1 843 396	1 187 262	111 063
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	18 420 986	17 957 998	0
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	28 129 686	27 498 332	0
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	935 822	803 239	132 583
85232 - Centra Integracji Społecznej	426 276	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	443 584	425 597	0
85295 - Pozostała działalność	9 747 375	5 125 471	255 379
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	5 801 406	97 111	433 183
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	4 243 204	785 172	787 467
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	18 729 568	1 704 664	12 355 691
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	4 770 457	3 034 856	285 569
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	13 692 423	3 199 677	0
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	1 391 708	41 277	0
85501 - Świadczenie wychowawcze	737 408 109	680 643 602	517 899
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	384 012 135	352 257 034	0
85504 - Wspieranie rodziny	40 477 522	35 829 609	178 787
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	24 203 349	0	0
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	87 615	0	0
85507 - Dzienni opiekunowie	65 623	12 382	0
85508 - Rodziny zastępcze	33 607 460	14 461 950	18 968 649
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	27 612 273	2 113 695	5 405 177

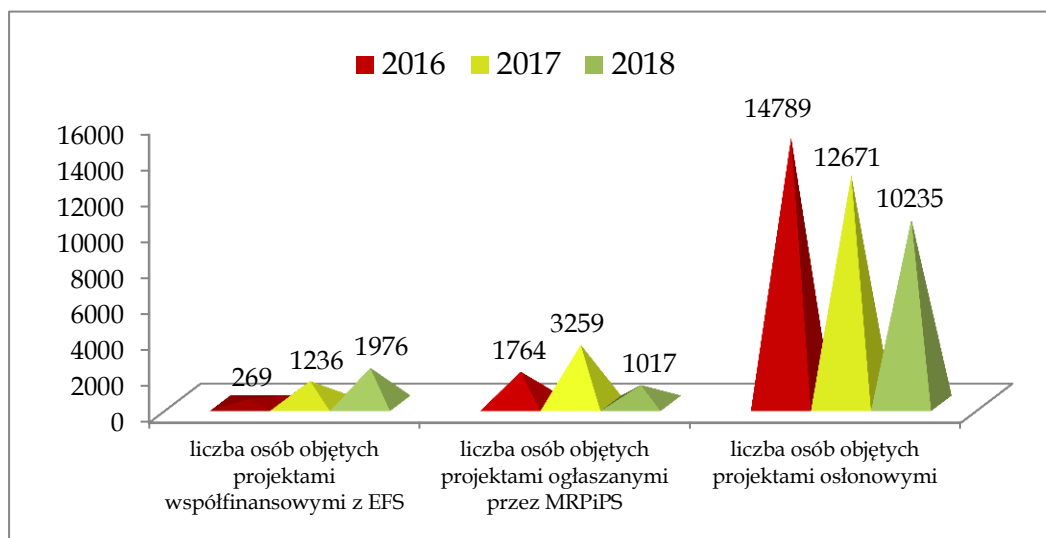
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Z powyższej tabeli wynika, iż najwyższe środki finansowe, w wysokości 737.408.109 zł zostały wydatkowane na świadczenia wychowawcze, co stanowi prawie 43% ogółu przekazanego budżetu oraz świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, które wynoszą 384.012.135 zł, co stanowi 22% ogółu budżetu. Z danych OZPS wynika, że powyżej 2% ogółu budżetów gmin i powiatów przeznaczonych jest na pokrycie kosztów pobytu pensjonariuszy w domach pomocy społecznej. W 2018 roku ponad 0,3% budżetu jednostek samorządu terytorialnego przeznaczono na zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Analiza danych liczbowych dowodzi, że w przypadku ośrodków pomocy społecznej w roku Oceny najwyższe środki finansowe przeznaczono na świadczenia wychowawcze, świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, zaś w przypadku powiatowych centrów pomocy rodzinie na rodziny zastępcze oraz na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

7. AKTYWNOŚĆ PROJEKTOWO – KONKURSOWA JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jednym z elementów badania Oceny Zasobów Pomocy Społecznej było zdiagnozowanie poziomu aktywności projektowo-konkursowej jednostek pomocy społecznej. Poniższy wykres przedstawia dane liczbowe na temat beneficjentów różnych typów projektów w latach 2016–2018.

WYKRES 13. Aktywność projektowo-konkursowa w województwie podlaskim w latach 2016-2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

Z analizy sprawozdań OZPS wynika, że w 2018 roku jst z terenu województwa podlaskiego zrealizowały łącznie 51 **projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego** (o 9 więcej niż w roku 2017). Ogólna liczba osób objęta projektami wyniosła 1.976. Analiza wykazała, że w roku 2018 liczba osób ogółem (OPS i PCPR) objętych projektami była ponad siedmiokrotnie wyższa w stosunku do roku 2016 .

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej wykazała, że w 2018 roku jednostki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego wzięły udział w 43 **konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej** (o 16 mniej niż w roku 2017). Natomiast liczba beneficjentów objętych projektami w ramach tych konkursów wzrosła o 1.017 osób.

W roku 2018 zrealizowano łącznie 34 **projekty osłonowe**, które objęły łącznie 10.235 osób i były realizowane w 29 jednostkach pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego, w tym: w 28 ośrodkach pomocy społecznej oraz 1 powiatowym centrum pomocy rodzinie tj. PCPR Sokółka.

8. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI – ZADANIA ZLECONE W OBSZARZE POMOCY I WSPARCIA

Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi może przybierać formę: zlecenia zadań w trybie działalności pożytku publicznego, zlecenia zadań w trybie zamówień publicznych oraz zlecenie wybranych usług pomocy społecznej. Analiza danych pozyskanych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej wskazuje, że w 2018 roku 46 ośrodków pomocy społecznej i 6 powiatowych centrów pomocy rodzinie z terenu województwa podlaskiego współpracowało z organizacjami pozarządowymi.

TABELA 8. Jednostki gminne i powiatowe z terenu województwa podlaskiego współpracujące z organizacjami pozarządowymi w 2018 roku

Powiat augustowski	Augustów	wiejska	OPS
Powiat augustowski	Bargłów Kościelny	wiejska	OPS
Powiat augustowski	Lipsk	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	-	-	PCPR
Powiat białostocki	Choroszcz	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	Czarna Białostocka	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	Dobrzyniewo Duże	wiejska	OPS
Powiat białostocki	Gródek	wiejska	OPS
Powiat białostocki	Juchnowiec Kościelny	wiejska	OPS
Powiat białostocki	Łapy	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	Supraśl	miejsko-wiejska	OPS

Powiat białostocki	Turośń Kościelna	wiejska	OPS
Powiat białostocki	Tykocin	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	Wasilków	miejsko-wiejska	OPS
Powiat białostocki	M. Białystok	miejska	MOPR
Powiat bielski	Bielsk Podlaski	miejska	OPS
Powiat bielski	Brańsk	miejska	OPS
Powiat bielski	Brańsk	wiejska	OPS
Powiat bielski	Orla	wiejska	OPS
Powiat grajewski	Grajewo	wiejska	OPS
Powiat hajnowski	Białowieża	wiejska	OPS
Powiat hajnowski	Hajnówka	miejska	OPS
Powiat hajnowski	Narew	wiejska	OPS
Powiat kolneński	Stawiski	miejsko - wiejska	OPS
Powiat łomżyński	-	-	PCPR
Powiat łomżyński	M. Łomża	miejska	MOPR
Powiat łomżyński	Łomża	wiejska	OPS
Powiat łomżyński	Nowogród	miejsko - wiejska	OPS
Powiat moniecki	Jasionówka	wiejska	OPS
Powiat moniecki	Krypno	wiejska	OPS
Powiat sejneński	Sejny	wiejska	OPS
Powiat siemiatycki	-	-	PCPR
Powiat siemiatycki	Nurzec - Stacja	wiejska	OPS
Powiat siemiatycki	Siemiatycze	miejska	OPS
Powiat sokólski	-	-	PCPR
Powiat sokólski	Krynki	miejsko - wiejska	OPS
Powiat sokólski	Sokółka	miejsko - wiejska	OPS
Powiat sokólski	Szudziałowo	wiejska	OPS
Powiat suwalski	Przerośl	wiejska	OPS
Powiat suwalski	Raczki	wiejska	OPS
Powiat suwalski	Suwałki	wiejska	OPS
Powiat suwalski	Wiżajny	wiejska	OPS
Powiat suwalski	M. Suwałki	miejska	MOPR
Powiat wysokomazowiecki	-	-	PCPR
Powiat wysokomazowiecki	Ciechanowiec	miejsko - wiejska	OPS
Powiat wysokomazowiecki	Czyżew	miejsko - wiejska	OPS
Powiat wysokomazowiecki	Kobylin - Borzymy	wiejska	OPS
Powiat wysokomazowiecki	Szepietowo	miejsko - wiejska	OPS
Powiat zambrowski	-	-	PCPR
Powiat zambrowski	Szumowo	wiejska	OPS
Powiat zambrowski	Zambrów	miejska	OPS
Powiat zambrowski	Zambrów	wiejska	OPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OZPS

9. WNIOSKI DOTYCZĄCE OCENY ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ I MONITORINGU STRATEGII POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO ROKU 2020 – ZA ROK 2017

Analiza danych uzyskanych w ramach oceny zasobów pomocy społecznej z samorządów gminnych i powiatowych oraz monitoringu Strategii stanowi podstawę do sformułowania poniższych wniosków w obszarze pomocy społecznej:

1. W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego zamieszkiwało łącznie 1.181.174 osoby. Prognoza demograficzna wskazuje na niewielki wzrost liczby mieszkańców w kolejnych latach.
2. Struktura demograficzna mieszkańców województwa podlaskiego charakteryzuje się niewielką przewagą kobiet (51%). Największy odsetek (61%) mieszkańców stanowią osoby w wieku produkcyjnym, 18% to - osoby do 17 r. ż. oraz 21% - emeryci.
3. Ponad połowa mieszkańców województwa podlaskiego zamieszkuje w miastach, zaś pozostałe osoby są mieszkańcami wsi.
4. W roku Oceny w porównaniu do roku 2017 odnotowano ok. 8% spadek liczby osób bezrobotnych. Nadal bardzo duży odsetek spośród pozostających bez pracy stanowią osoby długotrwale bezrobotne – 56%.
5. Na terenie województwa podlaskiego w zasobach gmin spada liczba mieszkań komunalnych, natomiast wzrasta liczba mieszkań socjalnych. Wśród mieszkańców województwa podlaskiego nadal istnieje zapotrzebowanie na tego typu budownictwo, o czym świadczy liczba składanych corocznie wniosków.
6. W 2018 roku na obszarze województwa podlaskiego funkcjonowało 147 świetlic i klubów dla seniorów. Obserwowany jest wzrost zasobów w tego typu placówkach. Ponadto na terenie województwa swoją działalność prowadzi 11 hospicjów.
7. W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego pomocy i wsparcia udzielono ogółem 100.059 osobom (czyli 8,5% mieszkańców województwa podlaskiego).
8. Najwięcej osób, które skorzystały w 2018 roku ze wsparcia instytucji pomocy społecznej (OPS i PCPR) zamieszkiwało w mieście Białystok oraz powiatach: białostockim, sokólskim, hajnowskim, wysokomazowieckim i monieckim. Najmniej beneficjentów zanotowano wśród mieszkańców powiatów: sejneńskiego, zambrowskiego oraz siemiatyckiego.

9. Jednostki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego w roku 2018 przyznały łącznie świadczenia 52.036 mieszkańcom, co stanowi 56% ogółu osób, którym udzielono pomocy i wsparcia. Aż 32.679 osób to beneficjenci, którzy korzystają ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale.
10. W roku Oceny w ramach pomocy o charakterze pieniężnym jednostki pomocy społecznej (OPS-y i PCPR-y) udzieliły łącznie wsparcia 45.201 osobom, zaś niepieniężnym – 23.801 beneficjentom. Prognozuje się, że w roku 2019 nieznacznie wzrośnie liczba beneficjentów obu typów świadczeń.
11. Jednostki pomocy społecznej przeprowadziły łącznie wywiady środowiskowe z 60.119 osobami z 37.576 rodzin (z czego 59.804 wywiady dokonały jednostki gminne, zaś 315 powiatowe). Liczba osób w rodzinach objętych wywiadem wyniosła 96.987. Prognoza na kolejne lata wskazuje na niewielki wzrost liczby wywiadów środowiskowych.
12. Najczęstsze powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w 2018 r. przez OPS-y to: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.
13. W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego ośrodki pomocy społecznej objęły wsparciem w postaci usług opiekuńczych 2.065 osób.
14. Ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2018 roku skorzystało 312 beneficjentów.
15. W 2018 roku na terenie województwa podlaskiego pracą socjalną objęto 34.603 rodzin - o ok. 5% rodzin mniej niż w roku poprzednim.
16. Ośrodki pomocy społecznej w 2018 roku udzieliły poradnictwa specjalistycznego łącznie 2.955 rodzinom z terenu województwa podlaskiego.
17. W 2018 roku pomocą w formie interwencji kryzysowej objęto 1.827 rodzin.
18. W roku Oceny zawarto 1.223 kontrakty socjalne. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost wskaźnika zawartych kontraktów, bo aż o 3%. Prognozy wskazują na wzrost kontraktów socjalnych w przyszłym roku.
19. W 2018 roku pomocy pieniężnej udzielono 22.142 beneficjentom w formie zasiłku celowego, 17.095 osobom w postaci zasiłku okresowego oraz 5.942 osobom w postaci zasiłku stałego.
20. W ramach pomocy niepieniężnej w województwie podlaskim najwięcej świadczeń udzielanych jest na posiłki. W 2018 roku zdecydowana większość świadczeń dotyczyła posiłków dla dzieci (92%) i była finansowana w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

21. Na terenie województwa podlaskiego znacząco zmalała liczba osób, które otrzymały świadczenie z tytułu schronienia. W roku Oceny było ich 296 , przy 151 osobach w roku 2017, co stanowi wzrost o 49% w stosunku do roku 2017.
22. Z roku na rok wzrasta liczba mieszkańców województwa podlaskiego, którym gminy opłacają pobyt w domu pomocy społecznej. W 2018 roku OPS-y świadczyły odpłatność za pobyt w DPS-ach dla 2.638 mieszkańców województwa. Rosną również koszty, jakie ponoszą gminy kierując swoich mieszkańców na pobyt w DPS-ach. W roku Oceny roczny koszt prowadzenia i utrzymania w DPS wynosił ponad 103 mln zł.
23. W województwie podlaskim z roku na rok wzrasta liczba asystentów rodziny. W roku Oceny liczba asystentów zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej wynosiła 131 i wzrosło o 0,8 % w porównaniu do roku 2017. Asystenci w ramach wykonywania swojej pracy udzielali w 2018 roku wsparcia 1280 rodzinom.
24. W roku Oceny PCPR-y ze środków własnych oraz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych udzieliły dofinansowań na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych na łączną kwotę 31.140.143 zł. Rok wcześniej środki przeznaczone na ten cel były mniejsze o 7.150.238 zł (dofinansowanie wzrosło w stosunku do roku 2017 o ok. 30%).
25. W 2018 r. świadczenia wychowawcze (Rodzina 500+), przyznano 73.152 rodzinom na łączną kwotę 643.373.214,40 zł. W roku oceny zarówno liczba rodzin, które skorzystały ze świadczeń jak, i wydatkowana kwota uległa zmniejszeniu.
26. Ośrodki pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego w 2018 roku udzieliły 14.779 gospodarstw domowym świadczeń w postaci dodatków mieszkaniowych (spadek), zaś 9.160 gospodarstw domowych pobrało świadczenie w postaci dodatku energetycznego (spadek).
27. Na terenie województwa podlaskiego z usług placówek pomocy społecznej skorzystało 24.186 beneficjentów.
28. W jednostkach pomocy społecznej (OPS, PCPR) na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku zatrudnionych było 2.450 osób. OPS-y zatrudniały 152 osoby z kadry kierowniczej, 669 pracowników socjalnych oraz 1.426 pozostałych pracowników, zaś PCPR-y 23 osoby z kadry kierowniczej, 14 pracowników socjalnych i 166 pozostałych pracowników.

29. W 2018 roku w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie województwa, zatrudnionych w charakterze pomocniczym było 267 osób, w tym stażystów, wolontariuszy oraz osoby w ramach zatrudnienia subsydiowanego tj. robót publicznych czy prac interwencyjnych.
30. Całkowity koszt budżetu jednostek samorządu terytorialnego przeznaczony na politykę społeczną w 2018 roku wyniósł 1.712.375.946 zł, z czego 1.402.348.799 zł stanowił budżet ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie.
31. W 2018 r. na terenie województwa podlaskiego zrealizowano 51 projektów EFS (o 9 więcej niż w roku ubiegłym).
32. W roku Oceny jednostki samorządu terytorialnego realizowały 43 projekty ogłoszone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (liczba beneficjentów to 1.017 o 2.242 osoby mniej niż w roku 2017).
33. W roku 2018 projekty osłonowe objęły łącznie 10.235 osób i były realizowane w 29 jednostkach pomocy społecznej z terenu województwa podlaskiego, w tym: w 28 OPS-ach oraz w 1 PCPR-ze.
34. W roku Oceny 46 jednostek gminnych oraz 6 powiatowych centrów pomocy rodzinie współpracowało z organizacjami pozarządowymi.

10. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE OCENY ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ I MONITORINGU STRATEGII POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO ROKU 2020 – ZA ROK 2017

W świetle analizy przeprowadzonej w ramach oceny zasobów pomocy społecznej i monitoringu Strategii opracowano rekomendacje wskazujące najpilniejsze kierunki interwencji, które mogłyby przyczynić się do poprawy sytuacji w obszarze pomocy społecznej na terenie województwa podlaskiego:

1. Wprowadzenie aktywnych form przeciwdziałania negatywnym trendom demograficznym.
2. W związku z nakładaniem na samorządy coraz większej ilości ustawowych zadań, należy znacznie zwiększyć nakłady i środki finansowe z budżetu państwa.
3. Biorąc pod uwagę tendencje demograficzne oraz zgłaszane potrzeby mieszkańców należy utrzymać oraz rozwinąć istniejącą infrastrukturę budownictwa socjalnego oraz komunalnego, poprzez przystosowanie zasobów do zwiększających się potrzeb mieszkańców.

4. Kontynuacja zapewnienia wszechstronnej pomocy rodzinom borykającym się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, poprzez rozwój asystentury rodzinnej i pieczy zastępczej, w celu zmniejszenia liczby rodzin dysfunkcyjnych, poprzez zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny oraz rozszerzenie oferty poradnictwa.
5. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego na rzecz zwiększenia liczby zawodowych i niezawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka.
6. Dostosowanie liczby zatrudnionych pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w celu efektywnej pracy socjalnej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.
7. Podejmowanie dalszych działań w kierunku profesjonalizacji kadry pomocy społecznej poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, udział pracowników w profesjonalnych kursach oraz szkoleniach, a także umożliwienie pracownikom w tym pracownikom socjalnym oraz asystentom rodziny udziału w superwizji celem zachowania i wzmocnienia kompetencji zawodowych, co wpłynie na wysokiej jakości świadczoną pomoc na rzecz osób i rodzin wykazujących trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku społecznym oraz zmniejszy zjawisko wypalenia zawodowego.
8. Popularyzowanie i intensyfikacja form aktywnej integracji społecznej i zawodowej oraz umożliwienie dostępu do nich osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym przy pomocy zewnętrznych środków finansowych oraz programów i konkursów finansowanych z budżetu państwa.
9. Zwiększenie wydatków na rozwój oferty związanej z aktywnością społeczną oraz oferty pomocy osobom starszym w postaci usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych skierowanych w szczególności do osób samotnych oraz niepełnosprawnych, które pozbawione są opieki ze strony rodziny bądź rodzina nie jest w stanie zapewnić jej w wymaganym zakresie lub formie.
10. Intensyfikacja współpracy instytucji z organizacjami pozarządowymi, w celu zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej zwłaszcza w zakresie świadczenia pomocy o charakterze niepieniężnym np. usług opiekuńczych dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, rozwijanie środowiskowych form wsparcia, zapewnienie schronienia i innych form pomocy osobom bezdomnym, a także wspierania rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i aktywizacja osób wykluczonych społecznie. Zapewnienie środków na zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej organizacjom pozarządowym.

11. Doskonalenie form wsparcia umożliwiającego usamodzielnienie i odzyskanie przez beneficjentów niezależności ekonomicznej poprzez wykorzystanie narzędzi w postaci kontraktu socjalnego, projektu socjalnego, różnego rodzaju programów oraz rozwijanie świadczeń pracy socjalnej na rzecz poprawy sytuacji życiowej osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.
12. Modernizacja i adaptacja infrastruktury lokalowej, technicznej i informatycznej instytucji pomocy społecznej na terenie gmin miejsko-wiejskich i wiejskich (między innymi dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, likwidacja barier architektonicznych).
13. Rozwój działań interdyscyplinarnych na rzecz profesjonalnej pomocy rodzinom, wzmacnianie środowiskowego systemu wsparcia dzieci oraz rodzin zagrożonych dysfunkcjami i przemocą w rodzinie, edukacja rodziców w zakresie praw i obowiązków wobec dzieci.
14. Zmniejszanie obszarów wykluczenia społecznego w tym długotrwałego bezrobocia poprzez podniesienie poziomu aktywności życiowej, zawodowej i społecznej, wzrost kompetencji i umiejętności życiowych, podniesienie kwalifikacji do podjęcia zatrudnienia w ramach indywidualnych ścieżek rozwoju.
15. Rozwijanie form zatrudnienia społecznego w celu ograniczenia ubóstwa poprzez prace społecznie użyteczne, interwencyjne czy roboty budowlane.
16. Promowanie idei, stworzenie warunków dla systematycznego i trwałego rozwoju wolontariatu, budowanie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, samotnych, starszych w miejscu zamieszkania, poprzez aktywizowanie środowiska lokalnego do zaangażowania w pomoc tym osobom.
17. W związku ze stale rosnącymi kosztami gmin z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej osobom wymagającym całodobowej opieki w tym niepełnosprawnym, wciąż rosnącej liczbie osób starszych oraz psychicznie chorych należy zwiększyć środki własne gmin w tym na proces deinstytucjonalizacji.
18. Zwiększenie wydatków na rozwój oferty związanej z pomocą osobom starszym i potrzebującym, w zaspokojeniu potrzeb bytowych, zdrowotnych i społecznych m. in. poprzez zwiększenie dostępu do opieki lekarskiej, pielęgniarstwa w miejscu zamieszkania, tworzenie klubów integracji społecznej, klubów seniora, dziennych domów pomocy,

centrów integracji społecznej, centrów pomocy osobom niepełnosprawnym, dostępu do teleopieki, itp.)

19. Polepszenie jakości życia niepełnosprawnych mieszkańców województwa podlaskiego poprzez zwiększenie dostępu do usług medycznych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, opiekuńczych, socjalnych itp.
20. Lobbowanie zlecenia zadań podmiotom ekonomii społecznej między innymi spółdzielniom socjalnym, poprzez wykorzystanie klauzul społecznych.
21. Nieustanne dostosowywanie oferty usług do nowych potrzeb indywidualnych i lokalnych z zastosowaniem innowacyjnych metod i narzędzi.
22. Prowadzenie badań i analiz obszarów problemowych i dotychczas niezdiagnozowanych celem dostosowania udzielanej pomocy społecznej do faktycznych potrzeb.

ZAKOŃCZENIE

Pomoc społeczna jest jedną z form polityki społecznej państwa, której celem jest stworzenie odpowiednich warunków osobom i rodzinom, do przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie przezwyciężyć, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. W tym celu organy administracji rządowej i samorządowej współpracują z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi jak i prawnymi.

Działania mające na celu wsparcie osób i rodzin potrzebujących pomocy uregulowane są ustawą o pomocy społecznej. Ustawa nakłada na samorzady gminne zadania, które realizowane są przez Ośrodki Pomocy Społecznej. To pracownicy Ośrodków na co dzień pracują z beneficjentami pomocy społecznej, którzy podejmują działania umożliwiające polepszenie warunków życia najsłabszych grup, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stwarzają warunki umożliwiające im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Głównie są to problemy ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności oraz bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Istotnym jest prawidłowe określenie kierunków działań, co nam umożliwia Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, która opracowywana jest w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej i jest narzędziem do planowania budżetu na kolejny rok. W przyszłych latach wykazuje się potrzebę zwiększenia nakładów i środków finansowych dla samorządów z powodu zwiększającej się ilości ustawowych zadań.

Mamy nadzieję, iż informacje zawarte w Ocenie posłużą Państwu do wdrożenia pozytywnych zmian na terenie województwa podlaskiego, które przełożą się na poprawę sytuacji mieszkańców naszego terenu i przyczynią się do zaspokojenia ich potrzeb i oczekiwań.

SPIS TABEL

TABELA 1 Dane liczbowe o osobach i rodzinach, którym przyznano świadczenia pieniężne i niepieniężne w latach 2016-2018.....	11
Tabela 2 Liczba osób oraz wydatkowane kwoty na poszczególne rodzaje zasiłków udzielonych w województwie podlaskim przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2016-2018.....	17
TABELA 3. Świadczenia niepieniężne udzielone przez ośrodki pomocy społecznej w województwie podlaskim w latach 2016-2018	18
TABELA 4. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych w latach 2015-2018.....	24
TABELA 5. Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2016-2018	25
TABELA 6. Wybrane instytucje pomocy społecznej funkcjonujące w województwie podlaskim w 2018 roku	26
TABELA 7. Struktura wydatków na zadania realizowane w ramach pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w roku 2018 w województwie podlaskim.....	30
TABELA 8. Jednostki gminne i powiatowe z terenu województwa podlaskiego współpracujące z organizacjami pozarządowymi w 2018 roku.....	32

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. Struktura mieszkańców województwa podlaskiego w 2018 r. według miejsca zamieszkania	5
WYKRES 2. Liczba mieszkańców województwa podlaskiego w latach 2015-2018.....	6
WYKRES 3. Odsetek mieszkańców województwa podlaskiego w 2018 r. z uwzględnieniem przedziałów wiekowych.....	7
WYKRES 4. Liczba osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych oraz z prawem do zasiłku w latach 2016-2018 na terenie województwa podlaskiego	7
WYKRES 5. Stan infrastruktury zasobów mieszkaniowych gmin województwa podlaskiego w latach 2016-2018	9
WYKRES 6. Dane liczbowe o osobach i rodzinach, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy w latach 2016-2018.....	13
WYKRES 7. Rodziny objęte pomocą społeczną w gminach i powiatach województwa podlaskiego w latach 2016 - 2018 (z uwzględnieniem powodów przyznania pomocy).....	14
WYKRES 8. Liczba osób, które w latach 2016-2018 skorzystały z pomocy ośrodków pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych.....	16
WYKRES 9. Liczba asystentów rodziny w latach 2015-2018 w województwie podlaskim ..	19
WYKRES 10. Rodzinna piecza zastępcza na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku	21
WYKRES 11. Liczba osób objętych wsparciem PCPR z tytułu usamodzielnienia w 2018 roku	22
WYKRES 12. Kadra OPS i PCPR zatrudniona w jednostkach pomocy społecznej na terenie województwa podlaskiego w 2018 roku	28
WYKRES 13. Aktywność projektowo-konkursowa w województwie podlaskim w latach 2016-2018.....	31

ZAŁĄCZNIK NR 1- OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ZA 2018 R.-WOJEWÓDZTWO PODLASKIE

1. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej (stan na 31.XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza* 2019
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	14 745	14 209	13 901
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	2 446	2 477	2 330
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	1 933	1 962	2 080
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	793	833	859
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	86	55	65
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	128	147	159
Liczba hospicjów	7	11	11	11
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	2	2	2

* Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny "Rok oceny".

2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia (w całym okresie sprawozdawczym)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	100 218	92 879	92 343
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	57 769	52 036	51 611
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	35 832	32 679	32 229
Wiek 0-17	4	19 605	18 074	18 086
Wiek produkcyjny	5	30 892	27 044	26 657
Wiek poprodukcyjny	6	7 280	6 920	6 894

Liczba rodzin	7	37 719	34 150	33 393
Liczba osób w rodzinach	8	90 505	81 929	80 255
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	31 274	26 375	26 217
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	19 186	17 100	16 946
Wiek 0-17	11	10 157	8 877	8 991
Wiek 18-59	12	16 585	13 290	13 057
Wiek 60 lat i więcej	13	4 565	4 209	4 172
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	65 021	60 119	60 283
Liczba rodzin	15	41 911	37 576	37 599
Liczba osób w rodzinach	16	105 900	96 987	97 202
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	1 178	1 223	1 389
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	1 276	1 347	1 506

3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

3.1. GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	6 122	5 942	5 887
Kwota świadczeń w złotych	2	30 997 622	30 044 713	30 799 501
W tym: (wiersze 3-6)				

Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	5 190	5 090	5 110
Kwota świadczeń w złotych	4	28 258 771	27 795 527	28 578 605
Zasilek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	953	868	848
Kwota świadczeń w złotych	6	2 738 851	2 249 186	2 220 896
ZASILEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	19 684	17 095	16 999
Kwota świadczeń w złotych	8	45 316 152	37 294 187	38 551 044
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	14 450	11 760	11 555
Kwota świadczeń w złotych	10	34 980 208	27 759 243	28 046 303
Zasilek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	1 992	2 166	2 136
Kwota świadczeń w złotych	12	3 119 825	3 111 501	3 144 355
Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	2 399	2 384	2 327
Kwota świadczeń w złotych	14	2 306 977	2 109 117	2 367 472
Zasilek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	52	34	36
Kwota świadczeń w złotych	16	65 915	22 784	25 915
Zasilek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASILEK CELOWY OGÓLEM				
Liczba osób	19	24 194	22 142	21 737
Kwota świadczeń w złotych	20	24 898 076	23 910 633	23 984 690

W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA"				
Liczba osób	21	16 204	14 741	14 921
Kwota świadczeń w złotych	22	14 765 637	14 425 095	14 537 148
ZASIŁEK CELOWY PRZYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	23	103	22	23
Kwota świadczeń w złotych	24	97 176	17 900	18 900
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSILEK OGÓLEM				
Liczba osób	25	24 997	21 562	21 859
Kwota świadczeń w złotych	26	14 296 469	12 959 870	13 226 271
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	22 844	19 784	19 952
Kwota świadczeń w złotych	28	11 526 681	10 663 102	10 854 710
W tym (z wierszy 25-26):				
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"				
Liczba osób	29	24 056	21 087	21 207
Kwota świadczeń w złotych	30	13 534 296	12 486 590	12 732 421
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	22 400	19 669	19 739
Kwota świadczeń w złotych	32	11 410 348	10 593 458	10 776 484

SCHRONIENIE				
Liczba osób	33	151	296	303
Kwota świadczeń w złotych	34	656 990	831 869	929 788
UBRANIE				
Liczba osób	35	1	7	18
Kwota świadczeń w złotych	36	251	2 779	7 450
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba osób	37	131	118	130
Kwota świadczeń w złotych	38	292 061	259 569	308 838
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	1 758	1 818	1 917
Kwota świadczeń w złotych	40	44 002 059	47 414 078	51 462 322
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	1 299	1 280	1 311
Liczba rodzin wspierających	42	10	0	1
Liczba asystentów rodziny	43	130	131	136
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	3 946 803	4 693 777	4 960 852

3.2. POWIAT - ZADANIA PCPR ORAZ MOPR

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY			
PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ KOREKCYJNO-EDUKACYJNYCH DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE			

Liczba osób korzystających z usług	1	281	278	315
USAMODZIELNIENIE				
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	2	51	39	54
Kwota świadczeń w złotych	3	168 926	150 515	376 867
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób	4	6	7	19
Kwota świadczeń w złotych	5	22 386	20 606	96 782
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób	6	45	37	37
Kwota świadczeń w złotych	7	127 924	117 388	221 397
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE				
Liczba osób	8	7	6	17
Kwota świadczeń w złotych	9	18 616	12 521	54 874
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	10	25 226 124	31 140 143	32 660 160
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	11	428	415	432
Wartość dofinansowania w złotych	12	1 429 225	1 511 127	1 515 545
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	13	1 843	1 757	1 784
Wartość dofinansowania w złotych	14	2 053 813	2 115 568	2 082 183
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE I SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	15	5 656	5 853	5 828
Wartość dofinansowania w złotych	16	4 554 841	4 853 405	4 925 123

PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	17	749	710	818
Wartość dofinansowania w złotych	18	2 359 135	2 733 284	3 548 155
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	19	74	71	75
Liczba niepełnosprawnych uczestników	20	5 748	5 311	5 030
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	21	196 632	207 619	211 051
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	22	0	1 000	1 000

4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	1	16 594	14 779	14 823
Kwota świadczeń w złotych	2	26 729 229	22 403 153	21 024 927
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	3	10 311	9 160	8 806
Kwota świadczeń w złotych	4	686 192	602 994	610 587

5. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	2 706	2 920	3 089
Liczba osób korzystających	2	8 239	8 900	9 243
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	61	90	127

Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	3	4	3
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	685	695	718
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	35 488 595	39 596 357	43 533 698
W TYM (z wierszy 1-6):				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	7	834	854	935
Liczba osób korzystających	8	928	938	995
Liczba osób umieszczonych	9	250	243	290
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	10	14	27	25
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	253	277	297
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12	13 459 955	16 232 022	18 961 949
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	385	470	470
Liczba osób korzystających	14	797	775	778
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	20	55	53
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	61	65	63
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	17	3 985 550	4 336 684	4 827 102
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	130	205	220
Liczba osób korzystających	19	120	311	336

Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	18	9	9
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	279 902	424 652	486 590
NOCLEGOWNIE i SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	484	437	457
Liczba osób korzystających	24	1 661	777	807
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	25	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	26	66	87	87
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	27	2 171 997	3 763 867	3 898 622
OGRZEWALNIE				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	28	85	70	70
Liczba osób korzystających	29	731	520	520
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	30	7	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	31	379 902	582 241	582 241

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	2 131	2 362	2 362
Liczba osób korzystających	2	2 360	2 638	2 642
Liczba osób umieszczonych	3	329	402	380

Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	164	174	169
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	17	11	8
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	1 554	1 704	1 714
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	89 488 440	103 027 542	106 317 839
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	8	62	64	64
Liczba osób korzystających	9	46	61	68
Liczba osób umieszczonych	10	25	41	46
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	8	6	6
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	12	0	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13	137 204	348 884	318 522
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	14	41	41	41
Liczba osób korzystających	15	1 932	1 544	1 575
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA				
Liczba osób korzystających	16	4 042	4 763	4 521
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	78	69	62
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	2 482 880	2 698 576	2 841 659
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	19	1 606	1 609	1 599

Liczba osób korzystających	20	1 520	1 401	1 442
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	139	137	139
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	5 687 596	5 416 306	5 484 808
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	469	467	453
Liczba osób korzystających	24	469	496	481
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	306	302	286
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	20 384 032	22 131 866	22 234 929
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	27	37	35	35
Liczba osób korzystających	28	35	35	35
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	29	19	22	22
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	30	1 368 947	1 311 809	1 411 651
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	31	182	141	149
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	32	22	79	74
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	33	898	912	909

Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	322	324	325
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	14 883 692	16 030 429	16 817 170
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	36	105	110	112

**Uwzględniono DPS prowadzony przez samorząd województwa podlaskiego*

5.1 Inne instytucje pomocy i wsparcia

Rodzaj instytucji	Wyszczególnienie		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
Ośrodek wsparcia - noclegownia, schronisko i dom dla osób bezdomnych	Liczba placówek	1	1	1	1
	Liczba osób korzystających / uczestników	2	60	60	60
Ośrodek wsparcia - klub samopomocy	Liczba placówek	3	1	2	2
	Liczba osób korzystających / uczestników	4	176	208	210
Placówka wsparcia dziennego	Liczba placówek	5	0	1	3
	Liczba osób korzystających / uczestników	6	0	30	50
Centrum integracji społecznej	Liczba placówek	7	2	2	2
	Liczba osób korzystających / uczestników	8	69	73	73
Klub integracji społecznej	Liczba placówek	9	1	1	1
	Liczba osób korzystających / uczestników	10	48	36	50
Zakład aktywności zawodowej	Liczba placówek	11	1	2	2
	Liczba osób korzystających / uczestników	12	19	42	46

6. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2017	Rok oceny	Prognoza 2019
OGÓLEM				
OGÓLEM (działy)	1	1 691 674 034	1 712 375 946	1 881 939 142
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	1 412 464 134	1 402 348 799	1 562 449 355
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	1 489 255	1 575 813	1 866 609
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	49 727	56 086	65 230
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	18 388 731	17 972 690	19 316 636
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	2 591 045	2 603 329	2 737 533
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	107 650 531	119 282 826	121 709 881
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	22 650 377	25 044 431	27 772 223
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	15 960 045	18 608 637	19 901 479
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	5 211 640	6 175 986	5 505 856
85205 - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	11	1 792 751	1 741 916	1 965 537
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	1 684 714	1 641 092	1 854 969
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach centrum integracji społecznej	13	5 371 689	5 313 871	5 531 259
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	4 946 373	4 983 290	5 146 259
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	15	57 503 492	48 904 626	54 912 955
w tym: w budżecie OPS / PCPR	16	57 503 491	48 843 230	54 912 865

85215 - Dodatki mieszkaniowe	17	26 704 873	23 099 359	24 698 280
w tym: w budżecie OPS / PCPR	18	7 732 246	6 660 520	7 422 991
85216 - Zasilki stałe	19	31 071 684	30 090 960	30 686 469
w tym: w budżecie OPS / PCPR	20	31 071 684	29 995 244	30 675 469
85218 - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	21	6 969 779	7 189 145	7 460 157
w tym: w budżecie OPS/PCPR	22	6 969 779	7 189 145	7 460 157
85219 - Ośrodek Pomocy Społecznej	23	77 529 355	82 546 126	86 936 070
w tym: w budżecie OPS/PCPR	24	77 529 355	82 546 071	86 875 799
85220 - Specjalistyczne poradnictwo, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	25	1 589 817	1 843 396	2 373 251
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	1 157 928	1 298 325	1 732 411
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	27	16 196 280	18 420 986	19 546 229
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	15 658 814	17 957 998	19 052 971
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	29	28 892 187	28 129 686	28 840 442
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30	28 216 318	27 498 332	28 233 938
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	31	607 272	935 822	808 500
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	600 772	935 822	808 500
W tym (z wiersza 31): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	33	282 852	611 162	457 800

w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	282 852	611 162	431 533
85232 - Centra Integracji Społecznej	35	652 295	426 276	1 089 908
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	281 744	443 584	284 800
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	271 734	425 597	284 800
85295 - Pozostała działalność	39	14 173 437	9 747 375	9 407 166
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	11 371 986	5 380 850	5 483 809
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	41	4 753 683	5 801 406	6 540 871
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	463 362	530 294	546 567
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	43	3 740 363	4 243 204	4 007 016
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	44	1 438 062	1 572 639	1 465 767
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	45	17 908 703	18 729 568	19 767 890
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	13 603 138	14 060 355	15 026 333
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	47	4 354 418	4 770 457	4 719 585
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	3 173 324	3 320 425	4 282 003
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	49	14 377 885	13 692 423	13 396 904
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	3 578 920	3 199 677	3 174 179

85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	51	1 102 902	1 391 708	1 446 967
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	41 277	39 000
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze	53	765 309 764	737 408 109	874 509 750
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	714 681 719	681 161 501	810 969 473
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	55	385 786 280	384 012 135	393 365 351
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	356 496 181	352 257 034	364 995 654
85504 - Wspieranie rodziny	57	8 243 309	40 477 522	33 056 391
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	4 638 707	36 008 396	30 171 674
85505 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	59	16 708 368	24 203 349	28 741 227
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	0	0	0
85506 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	61	87 950	87 615	188 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0	0	1 000
85507 - Dzienni opiekunowie	63	64 589	65 623	75 770
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	56 072	12 382	12 382
85508 - Rodziny zastępcze	65	32 062 613	33 607 460	37 057 872
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	32 057 460	33 430 599	37 051 057
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	67	24 347 990	27 612 273	27 729 920
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	7 059 206	7 518 872	8 688 486

ZAŁĄCZNIK NR 2- MONITORING STRATEGII POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO DO ROKU 2020

Obszar strategiczny	Wskaźnik	Miara	Źródło	Wartość bazowa – 2014 rok	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Dynamika (%)
Zaspokajanie potrzeb rodzin w województwie podlaskim	1. Dane o sytuacji demograficznej	Liczba osób:	GUS	210 460	207 394	206 087	206 019	205 887	97,8%
		1. w wieku przedprodukcyjnym		755 557	750 360	744 253	736 693	728 433	96,4%
		2. w wieku produkcyjnym		225 901	231 046	236 285	241 836	247 213	109,4%
	2. Wskaźnik dostępności mieszkań komunalnych i socjalnych w zasobach gminy	1. Liczba mieszkań komunalnych	OZPS	15 482	15 332	15 078	14 745	14 209	91,7%
		- w tym liczba mieszkań socjalnych (lokali)		1 918	2 003	1 796	1 932	1 962	102,3%
	3. Wskaźnik najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia rodzinom korzystającym z pomocy społecznej	Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu:	MRPiPS -03	30 236	28 953	27 180	24 575	21 366	70,7%
		1. Ubóstwa		24 688	22 476	20 136	17 588	14 823	60%
		2. Bezrobocia		13 306	12 739	12 438	12 027	11 192	84,1%
		3. Niepełnosprawności		13 577	12 945	12 248	12 132	11 788	86,8%
		4. Długotrwałej lub ciężkiej choroby		7 360	6 933	5 997	5 179	5 025	68,2%
		5. Bezradności		2 037	1 904	1 748	1 794	1 638	80,4%
		6. Alkoholizmu		4 973	4 866	4 389	3 857	3 784	76,1%
	7. Potrzeby ochrony macierzyństwa								
4. Wskaźnik deprivacji lokalnej (wartość wskaźnika liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie na każde 1000 mieszkańców)	Liczba osób w rodzinach, którym przyznano świadczenie / Liczba mieszkańców x 1000	OZPS	100,06	93,66	54,30	75,23	69,34	69,3%	
5. Wskaźnik długotrwale korzystających z	Liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń / Liczba osób, którym przyznano	OZPS	58%	61%	62%	63 %	63%	+5 p.p.	

	pomocy (wartość wskaźnika procentowy udział osób długotrwale korzystających ze świadczeń w ogólnej liczbie świadczeniobiorców)	świadczenie x 100%							
	6. Wskaźnik pomocy pieniężnej	Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne / Liczba osób, którym przyznano świadczenie ogółem x 100%	OZPS	61%	60%	58%	59%	87%	+26 p.p.
	7. Wskaźnik pomocy niepieniężnej	Liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne / Liczba osób, którym przyznano świadczenie ogółem x 100%	OZPS	50%	51%	50%	47%	46%	-4 p.p.
	8. Wskaźnik dostępności żłobków/przedszkoli	Liczba:	GUS	52	64	72	80	83	159,6%
1. Żłobków		2 078		2 380	2 699	2 901	3 610	173,7%	
2. Dostępnych miejsc w żłobkach		547		568	602	637	289	52,8%	
2. Przedszkoli		31 154		31 653	36 290	37 320	30 611	98,3%	
	9. Wskaźnik dostępności zasobów kultury	Liczba:	GUS	8	8	7	8	7	87,5%
1. Teatrów		13		12	12	13	11	84,6%	
2. Kin		28		31	30	b/d	30	107,1%	
3. Muzeów		166		167	184	181	174	104,8%	
	Wypełnianie funkcji rodziny (rodziny z osobami zależnymi, bezpieczeństwo)	1. Wskaźnik kontraktu socjalnego	OZPS	4%	2%	1,6%	2%	3%	-1 p.p.
2. Wskaźnik interwencji kryzysowej		Liczba rodzin objęta pomocą w formie interwencji kryzysowej / Liczba rodzin, którym udzielono pomocy x 100%	MRPiPS-03	1,9%	1,7%	2%	2,3%	2,3%	+0,4 p.p.
3. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb		1. Liczba osób umieszczonych w domu pomocy społecznej	OZPS	56%	70%	66%	67%	69%	+13 p.p.

miejsc w domach pomocy społecznej	2. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej Wartość wskaźnika (w1x100)/(w1+w2)								
4. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb miejsc w środowiskowych domach samopomocy	1. Liczba osób umieszczonych w środowiskowych domach samopomocy 2. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w środowiskowym domu pomocy społecznej Wartość wskaźnika (w1x100)/(w1+w2)	OZPS	91%	90%	97%	95%	90%	-1 p.p.	
5. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb miejsc w mieszkaniach chronionych	1. Liczba osób umieszczonych w mieszkaniu chronionym 2. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w mieszkaniu chronionym Wartość wskaźnika (w1x100)/(w1+w2)	OZPS	70%	81%	72%	76%	89%	+19 p.p.	
6. Wskaźnik wykorzystania miejsc noclegowych dla osób bezdomnych (wartość wskaźnika liczba osób przypadająca na 1 miejsce noclegowe)	Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezdomności / Liczba miejsc pobytu w noclegowniach, schroniskach, domach dla bezdomnych	OZPS	4	3	9	3	3	-1 p.p	
7. Wskaźnik wspierania rodziny i pieczy zastępczej	1. Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem	OZPS	634	629	602	602	568	89,6%	
	2. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych		301	279	286	278	254	84,4%	
	3. Liczba rodzin zastępczych zawodowych		54	53	54	59	52	96,3%	
	- w tym liczba rodzin zastępczych specjalistycznych		2	1	2	2	2	100%	
	5. Liczba rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego		3	2	2	2	2	66,7%	

		6. Liczba rodzinnych domów dziecka		3	5	8	9	9	300%		
Profilaktyka oraz oferta leczenia w systemie ochrony zdrowia	1. Wskaźnik przemocy w rodzinie	Ofiary przemocy:	PUW	3 209	3 155	2 459	2 370	b.d	-		
		1. Liczba osób		920	851	718	713	b.d			
		2. Liczba rodzin		b.d.	b.d.	b.d	b.d	b.d	-		
	Sprawcy przemocy:	1. Liczba osób	Liczba osób korzystających z usług	OZPS	234	285	185	281	278	118,8%	
					1. Liczba asystentów rodziny	90	112	128	130	131	145,5%
					2. Liczba gmin w których pracuje asystent rodziny	40	77	83	86	84	210%
	3. Wskaźnik asystentury rodzinnej	3. Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	OZPS	997	826	1 260	1 299	1 280	128,4%	
					- w tym liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	99	104	24	22	25	25,3%
					2. Liczba osób objętych specjalistycznymi usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	268	293	273	297	312	116,4%
	4. Wskaźnik usług opiekuńczych	Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	OZPS	5 767	5629	5 026	4 422	2 955	51,4%	
5. Wskaźnik poradnictwa specjalistycznego					42 058	39720	37 475	36 461	34 603	82,3%	
6. Wskaźnik pracy socjalnej	Liczba osób objętych programem indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (CIS)	Liczba osób które uzyskały dofinansowanie/pomoc na:	OZPS	174	180	201	214	b.d	-		
7. Wskaźnik indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (CIS)			OZPS	353	459	437	428	415	117,6%		
8. Wskaźnik rehabilitacji społecznej											

	osób niepełnosprawnych	1. Likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się							
		2. Turnusy rehabilitacyjne		1 786	2 080	1 593	1 843	1 757	98,4%
		3. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny		5 994	5 583	5 352	5 656	5 853	97,6%
9. Wskaźnik punktów konsultacyjno-informacyjnych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	1. Liczba gmin prowadzących punkty konsultacyjno-informacyjne	PARPA-G1	72	72	67	b.d	b.d	-	
			2. Liczba punktów konsultacyjno-informacyjnych działających na terenie gmin	102	97	87	b.d	b.d	-
10. Wskaźnik osób objęta wsparciem punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin	Liczba osób korzystających z porad punktu konsultacyjno-informacyjnego	PARPA-G1	10 184	5 945	b.d	b.d	b.d	-	
11. Wskaźnik jednostek organizacyjnych leczenia odwykowego dla osób uzależnionych od alkoholu	Liczba jednostek leczenia odwykowego	PARPA/WOPiTU	23	31	30	27	b.d	-	
12. Wskaźnik pacjentów uzależnionych od alkoholu	Liczba pacjentów uzależnionych od alkoholu objętych wsparciem jednostek leczenia odwykowego	PARPA/WOPiTU	9 507	7 586	8 628	7 756	b.d	-	
13. Wskaźnik poprawy stanu zdrowia społecznego	1. Liczba programów zdrowotnych finansowanych przez NFZ oraz realizowanych na zlecenie ministra właściwego do spraw zdrowia	NFZ	5	5	4	4	0	0	
	2. Liczba programów/działań zdrowotnych realizowanych przez	UMWP Departa	173	13	b.d	b.d	52	30%	

		jednostki samorządu terytorialnego	ment Zdrowia						
	14. Wskaźnik rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu narkomanii	MRPiPS -03	83	91	88	95	112	134,9%
	15. Gminy wspierające finansowo programy profilaktyki uniwersalnej z zakresu przeciwdziałania narkomanii	Liczba gmin wspierających finansowo programy profilaktyki uniwersalnej z zakresu przeciwdziałania narkomanii	Sprawozdanie z KPPN	69	62	87	65	b.d	-
	16. Gminy wspierające finansowo programy profilaktyki selektywnej i wskazującej z zakresu przeciwdziałania narkomanii	Liczba gmin wspierających finansowo programy profilaktyki selektywnej i wskazującej z zakresu przeciwdziałania narkomanii	Sprawozdanie z KPPN	10	11	48	13	b.d	-
Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej	1. Osoby bezrobotne	1. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych	GUS	60 394	55 019	56 242	39 997	36 888	61,1%
		2. Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych zarejestrowanych		3 801	3 424	3 402	2 572	2 530	66,6%
	2. Wskaźnik bezrobocia	Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w woj. podlaskim	GUS	8,0%	7,3%	5,4%	5,4%	5,0%	-3 p.p.
	3. Stopa bezrobocia rejestrowanego	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych/ Liczba osób aktywnych zawodowo	GUS	12,9%	11,8%	11,9%	8,5	7,7%	-5,2 p.p
	4. Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Liczba:	OZPS	25	25	25	25	25	100%
1. WTZ		7		9	7	8	7	100%	
2. CIS		3		2	1	2	2	66,7%	
3. KIS		2		2	4	4	4	200%	
	4. ZAZ								
Efektywna pomoc	1. Wskaźnik profesjonalizacji kadry	Liczba osób pełniących funkcje kierownicze posiadających	OZPS	97%	92%	94%	97%	b.d	-

społeczna	kierowniczej jednostek pomocy społecznej (OPS/PCPR)	specjalizację z organizacji pomocy społecznej / Liczba wszystkich osób pełniących funkcje kierownicze x 100%							
	2. Wskaźnik wykształcenia pracowników socjalnych I	Liczba pracowników socjalnych posiadających specjalizację I st. w zawodzie / Liczba wszystkich pracowników socjalnych x 100%	OZPS	24%	27%	31%	29%	b.d	-
	3. Wskaźnik wykształcenia pracowników socjalnych II	Liczba pracowników socjalnych posiadających specjalizację II st. w zawodzie / Liczba wszystkich pracowników socjalnych x 100%	OZPS	7%	7%	7%	10%	b.d	-
	4. Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej I	Liczba pracowników socjalnych / Liczba mieszkańców x 2000	OZPS	1,12	1,14	1,18	1,15	1,16	103,6%
	5. Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej II	Liczba pracowników socjalnych / Liczba rodzin (w tym osób samotnie gospodarujących) objętych pracą socjalną x 50	OZPS	0,79	0,85	0,94	0,93	0,99	125,3%
	6. Wskaźnik zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej	Liczba:		21	21	20	21	22	100%
		1. Domów pomocy społecznej		72	70	82	85	57	79,2%
		2. Ośrodków wsparcia		17	18	23	22	23	135,3%
		- w tym środowiskowych domów pomocy		2	2	3	5	7	350%
		- w tym dziennych domów pomocy		10	12	14	13	9	90%
		3. Noclegowni, schronisk i domów dla bezdomnych		10	11	13	13	8	80%
		4. Klubów samopomocy		16	19	19	19	22	137,5%
		5. Mieszkań chronionych		9	6	6	5	5	55,6%
6. Ośrodków interwencji kryzysowej			17	17	20	18	18	105,9%	
7. Jednostek specjalistycznego poradnictwa			53	53	60	59	b.d	-	
8. Placówek wsparcia dziennego		24	25	26	26	28	116,7%		
9. Placówek opiekuńczo-wychowawczych									

Kapitał społeczny	1. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi (PUW, ROPS, PCPR, OPS) <i>bez danych ze wskaźników 2,3,4,5</i>	1. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania 2. Liczba zleceń /umów 3. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych (zł)	PUW ROPS OZPS	P	R	PCP	P	R	PC	P	R	PCP	P	R	PC	P	R	PC	
				U	O	R/	U	O	PR/	U	O	PR/	U	O	R/	U	O	PR/	U
				W	S	OPS	W	S	OPS	W	S	OPS	W	S	OPS	W	S	OPS	
				6	0	171	2	62	191	4	3	169	2	11	198	b.	16	b.d	-
				6	0	250	2	62	287	4	3	269	2	13	344	b.	16	6	-
				10	0	21	30	24	22	33	1	21	20	48	306	b.	60	234	-
				00	0	407	81	4	882	30	5	040	00	73	281	d	28	750	
				0	0	274	0	79	166	0	0	347	0	0	79		8		
	2. Wskaźnik współpracy z organizacjami pozarządowymi finansowanymi ze środków PFRON (ROPS) <i>bez danych ze wskaźników 1,3,4,5</i>	1. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania 2. Liczba zleceń /umów 3. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych (zł)	ROPS	61		24		11		30		13		21,3%					
				61		24		11		34		13		21,3%					
				881 276		301 029		100 000		418 503		100 000		11,3%					
	3. Wskaźnik usług opiekuńczych zleconych organizacjom pozarządowym	1. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania 2. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych (zł)	OZPS	32		10		11		11		4		12,5%					
				3 735 785		4 205 442		4 744 802		5 243 407		b.d		-					
	4. Wskaźnik specjalistycznych usług opiekuńczych zleconych organizacjom pozarządowym	1. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania 2. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych (zł)	OZPS	6		13		13		8		3		50%					
				391 772		457 872		357 122		363 978		b.d		-					

5. Wskaźnik placówek pomocy społecznej prowadzonych przez organizacje pozarządowe (ROPS, PCPR, OPS)	1. Liczba organizacji pozarządowych, którym zlecono zadania	ROPS OZPS	9	9	9	9	2	22,2%
	2. Wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych (zł)		10 509 661	9 907 209	6 173 408,58	6 267 928,33	b.d	-